

Saila Heiskanen

SÄÄTIÖN PERUSTAMINEN MIKKELIN VPK RY:N TUEKSI

Opinnäytetyö

Tradenomi (AMK)

Liiketalouden koulutus

2021

**Kaakkois-Suomen
ammattikorkeakoulu**

Tutkintonimike	Tradenomi (AMK)
Tekijä/Tekijät	Saila Heiskanen
Työn nimi	Säätiön perustaminen Mikkelin VPK ry:n tueksi
Toimeksiantaja	Mikkelin VPK ry
Vuosi	Huhtikuu 2021
Sivut	47 sivua, liitteitä 5 sivua
Työn ohjaaja(t)	Mailis Kervinen

TIIVISTELMÄ

Tämän opinnäytetyön tarkoituksena oli selvittää edellytyksiä Mikkelin Vapaaehtoinen palokunta ry:n yhdistystoimintaa tukevan säätiön perustamiselle. Tavoitteena oli tuottaa tietoa säätiöiden toiminnasta, pystyisikö säätiön avulla varoja keräämään ja jakamaan järkevämmin sekä selvittää säätiön verotuksen eroavaisuutta yhdistyksen verotukseen. Työn toisena tavoitteena oli, että opinnäytetyön avulla toimeksiantaja voisi tehdä päätöksen säätiön perustamisesta tai perustamatta jättämisestä.

Tutkimuskysymykset opinnäytetyössä olivat seuraavat: Miten yhdistyksen ja säätiön varainhankinta eroavat toisistaan? Miten säätiöitä verotetaan? Millaisia ovat edellytykset talkootyön verottomuuteen? Opinnäytetyön tutkimusotteena oli laadullinen tutkimus ja lähestymistapana tapaustutkimus. Tutkimusaineisto kerättiin primäärisesti puolistrukturoitujen teemahaastatteluiden avulla sekä sekundäärisesti dokumenttien avulla. Rajauksen ulkopuolelle jätettiin yhteisöjen sijoitus- sekä varsinainen toiminta. Säätiöiden osalta työstä rajattiin pois eläkesäätiöiden, säästöpankkien ja muiden julkisoikeudellisten säätiöiden osuus. Työn tuloksena tuotettiin tietoa tutkimusongelmaan päätöksenteon tueksi.

Talkootyön määritelmä verovapauden näkökulmasta ei ole yksiselitteinen. Voittoa tavoitteleva, jatkuva, toistuva tai yritysten palvelujen kanssa kilpaileva toiminta katsotaan elinkeinotoiminnaksi. Säätiön perustaminen vaatii suhteellisen suurta pääomaa sekä suunnitelmallisuutta, niin toiminnan kuin rahoituksen suhteen. Peruspääoman lisäksi tarvitaan erillistä omaisuusmassaa, jolla säätiön sääntöjen mukaista toimintaa toteutetaan.

Yhteisöjen verotus on monivaiheista, eikä yleistäen ilman tarkempia kysymyksiä vaikutuksia voida sanoa. Säätiön verotus ei eroa yhdistyksen verotuksesta, vaan nimittävänä tekijänä on yleishyödyllisyys. Itse vapaapalokuntatoiminta on yleishyödyllistä toimintaa ja myös mahdollisesti perustettavan säätiön toiminta ja säännöt kannattaisi suunnitella niin, että se täyttäisi yleishyödyllisyyden edellytykset.

Asiasanat: yhdistykset, säätiöt, yleishyödylliset yhteisöt, verotus, talkoot

Degree	Bachelor of Business Administration
Author (authors)	Saila Heiskanen
Thesis title	Establishing a foundation to support the volunteer fire department association of Mikkeli
Commissioned by	Mikkelin VPK ry
Time	April 2021
Pages	47 pages, 5 pages of appendices
Supervisor	Mailis Kervinen

ABSTRACT

The subject of this thesis was to examine the preconditions for establishing a foundation to support the Mikkeli volunteer fire department association. The objective of the thesis was to generate information on the activities of the foundation, whether the foundation would be able to raise and distribute funds more sensibly, and to examine the difference between the taxation of a foundation and an association. The second objective was that this thesis would help the commissioner make the decision whether it is wise to establish a foundation or not.

The research problems of the thesis were examining how fundraising for an association and for a foundation differ, how foundations are taxed and what the prerequisites for the tax exemption of voluntary work are. A qualitative study method was used as the research method and the approach of the thesis was based on a case study. The empiric research material was collected by interviews and documents. The theory of the thesis discusses the establishment of associations and foundations, administrative activities, fundraising and taxation.

The definition of voluntary work from a tax-exempt perspective is not unequivocal. Profit, ongoing, repetitive or competing action with the services of companies shall be considered a business activity. The establishment of a foundation requires a relatively large amount of capital, as well as planning, both in terms of operation and finance. In addition to basic capital, a separate mass of assets is required to carry out activities under the rules of foundation. Taxation of communities is a multistage process and, generalizing, without more specific questions, the effects cannot be determined. The taxation of a foundation is not different from the taxation of an association; the decisive factor is public utility. The volunteer fire department's activity itself is an activity of public utility and the activities and rules of the foundation to be established should be planned so that they fulfill the preconditions regarding public utility.

Keywords: associations, foundations, non-profit organizations, taxation, voluntary work

SISÄLLYS

1	JOHDANTO	6
2	YHDISTYS	7
2.1	Yleistä	7
2.2	Perustaminen	7
2.3	Varainhankinta	11
2.4	Verotus.....	13
3	SÄÄTIÖ.....	16
3.1	Yleistä	16
3.2	Perustaminen	17
3.3	Varainhankinta	21
3.4	Verotus.....	23
4	MIKKELIN VPK RY	25
5	LAADULLINEN TUTKIMUS.....	26
5.1	Laadullinen tutkimus menetelmänä	26
5.2	Aineiston hankinta	27
5.3	Aineiston analysointi.....	29
5.4	Tutkimuksen toteuttaminen.....	31
6	TUTKIMUSTEN TULOKSET	34
7	JOHTOPÄÄTÖKSET JA TOIMENPIDESUOSITUKSET	37
7.1	Johtopäätökset ja toimenpidesuosituksset	37
7.2	Laadullisen tutkimuksen luotettavuus	40
7.3	Oman työn luotettavuuden arviointi	42
8	LOPUKSI.....	44
	LÄHTEET	45

LIITTEET

Liite 1. Haastattelurunko toimeksiantaja

Liite 2. Haastattelurunko Verohallinnon asiantuntija

Liite 3. Haastattelurunko muut VPK:t

1 JOHDANTO

Yhdistykset ja säätiöt ovat osa yhteiskuntamme kolmatta sektoria eli vapaaehtois- tai järjestökenttää. Kolmas sektori tarkoittaa voittoa tavoittelemattomia yhteisöjä, joiden toiminnan luonne on tyypillisesti yhteiskunnallinen ja yleishyödyllinen. Yhteisöjen verotus on monivaiheista eikä voida sanoa suoraan yleistäen tuloveron, arvonlisäveron tai perintä- ja lahjaverotuksen vaikutusta yhteisöön ilman tarkempia kysymyksiä. (Lydman ym. 2018, 314, 434–435.)

Tämän opinnäytetyön tarkoituksena on selvittää edellytyksiä Mikkelin Vapaaehtoisen palokunta ry:n yhdistystoimintaa tukevan säätiön perustamiselle. Tavoitteena on tuottaa tietoa, pystyisikö säätiön avulla varoja keräämään ja jakamaan järkevämmiin, sekä selvittää säätiön verotuksen eroavaisuutta yhdistyksen verotukseen. Toisinaan yhdistykselle olisi tarjolla talkootyötä niin paljon, että siitä on jouduttu kieltäytymäänkin. Työn toisena tavoitteena on, että opinnäytetyön avulla toimeksiantaja voisi tehdä päätöksen säätiön perustamisesta tai perustamatta jättämisestä. Toimeksiantajalle opinnäytetyö tuo arvokasta käytännön tietoa säätiön toiminnasta yhdistystoiminnan rinnalla.

Opinnäytetyössä on kyseessä laadullinen tapaustutkimus. Aineistonkeruutodeina käytettiin haastatteluja sekä dokumentteja. Työ rajattiin koskemaan rekisteröityjä yhdistyksiä. Rajauksen ulkopuolelle jätettiin yhteisöjen sijoitus- sekä varsinainen toiminta. Säätiöiden osalta työstä rajattiin pois eläkesäätiöiden, säästöpankkien ja muiden julkisoikeudellisten säätiöiden osuus.

Tutkimuskysymykset opinnäytetyössä ovat seuraavat: Miten yhdistyksen ja säätiön varainhankinta eroavat toisistaan? Miten säätiöitä verotetaan? Millaisia ovat edellytykset talkootyön verottomuuteen?

Työn teoreettisena viitekehyksenä ovat luvut kaksi ja kolme; yhdistyksen ja säätiön teoria. Luvussa neljä esitellään toimeksiantaja eli Mikkelin VPK ry. Raportti jatkuu luvun viisi tutkimusmenetelmien ja -aineiston teorian ja käytännön toteutuksen esittelyllä, joka johtaa tutkimusten tulosten ja johtopäätösten käsittelyyn luvuissa kuusi ja seitsemän. Viimeinen luku käsittelee opinnäytetyöprosessin päätelmiä.

2 YHDISTYS

Aatteellisten yhdistysten tarkoitus on toteuttaa laadittujen sääntöjen mukaista toimintaa. Niiden tarkoitus ei ole taloudellisen edun tavoittelu, vaan toteuttaa ennalta määriteltyä tehtäväänsä, toisin kuin liikeyrityksissä, joissa tavoitteena on tehdä voittoa. Aatteelliset yhdistykset oikeudellisesti ovat useimmiten joko yhdistyksiä tai säätiöitä. (Tomperi 2017, 138–139.)

2.1 Yleistä

Suomessa vahvistettiin oikeus yhdistysten perustamiseen vuonna 1906 vahvistetun lain myötä. Jo tuolloin ehtona oli, ettei yhdistyksen tarkoitus saa olla lain tai hyvien tapojen vastainen. Varsinainen yhdistyslaki säädettiin vuonna 1919, ja nykyinen yhdistyslaki astui voimaan 1990. Yhdistyksen voi perustaa aatteellisen tarkoituksen yhteistä toteuttamista varten. (Lydman 1995, 17.)

Lydmanin ym. (2018, 234) mukaan yhdistystoimintaa voidaan toteuttaa ilman suurempia muodollisuuksia, mutta tällöin on kyseessä rekisteröimätön yhdistys. Patentti- ja rekisterihallitukseen (PRH) rekisteröidyt yhdistykset ovat oikeustoimikelpoisia eli yhdistyksellä on oikeus tehdä oikeustoimia omissa nimissään. Tällöin rekisteröidyn yhdistyksen jäsenet eivät ole henkilökohtaisesti vastuussa yhdistyksen velvoitteista. Rekisteröity yhdistys voi tehdä sopimuksia sekä kauppaa, omistaa kiinteää omaisuutta ja ottaa vastaan lahjoituksia. PRH ylläpitää yhdistysrekisteriä, johon on koottu esimerkiksi rekisteröityjen yhdistysten säännöt sekä tiedot nimenkirjoittajista eli henkilöistä, joilla on oikeus toimia yhdistyksen puolesta. Yhdistysten lukumäärä Suomessa on pysynyt viime vuosina melko tasaisena, tällä hetkellä toiminnassa on lähes 107 000 yhdistystä. (PRH 2020d, 2020e.)

2.2 Perustaminen

Yhdistyksen perustamiseen vaaditaan vähintään kolme yli 15-vuotiasta luonnollista henkilöä sekä perustamiskirja, johon liitetään yhdistyksen toimintaan laaditut säännöt. Säännöissä on tultava ilmi yhdistyksen nimi, suomalainen kotipaikka, yhdistyksen tarkoitus ja toimintamuodot sekä mahdollinen jäsenmaksuvelvollisuus. Lisäksi säännöissä on mainittava yhdistyksen hallituksen jäsenten, tilintarkastajien ja toiminnantarkastajien lukumäärä sekä toimikausi.

Säännöissä on määriteltävä myös yhdistyksen tilikausi, milloin toimielimet valitaan, tilinpäätös vahvistetaan ja vastuuvapaudesta päätetään. Lisäksi säännöissä on määriteltävä, miten ja millä aikataululla kokoukset on kutsuttava koolle sekä yhdistyksen varojen käyttö yhdistyksen purkautuessa tai lakkautettaessa (Yhdistyslaki 26.5.1989/503.) Lydman ym. (2018, 235–236) lisää, että yhdistyslaki kieltää sotilaallisen sekä rikolliseen toimintaan järjestetyn yhdistystoiminnan harjoittamisen. Luvanvaraisia yhdistyksiä ovat muun muassa sellaiset yhdistykset, joissa ampuma-aseiden käyttö kuuluu toimintaan, kuten ampumayhdistykset. Perustamiskirja toimitetaan Patentti- ja rekisterihallitukseen päivättynä ja allekirjoitettuna.

Yhdistyksen nimen tulee erottua muista olemassa olevien yhdistysten nimistä, eikä se saa olla harhaanjohtava. Nimessä ei saa olla henkilönnimiä, lukuun ottamatta sukuyhdistykset tai tunnetun henkilön elämään ja toimintaan liittyvissä yhdistyksissä, edellyttäen kyseisen henkilön suostumusta. Yhdistyksen kotipaikka tulee olla jokin suomalainen kunta, joka voidaan vapaasti valita, mutta on käytännössä useimmiten se, missä toimintaa enimmäkseen harjoitetaan. Kotipaikan käräjäoikeudessa vastataan mahdollisiin yhdistystä vastaan nostettuihin kanteisiin ja käsitellään yhdistyksen purkautumiseen, lakkauttamiseen ja väliaikaiseen toimintakieltoon liittyvät asiat. Yhdistyksen kokoukset tulisi lähtökohtaisesti järjestää yhdistyksen kotipaikkakunnalla, ellei säännöissä määrätä toisin tai yhdistyksen kokous päättä muuta. Yhdistyksen säännöissä tulee mainita, mitä aatteellista tavoitetta ja sen toteuttamista varten yhdistys on perustettu. Toimintamuotojen tulee tukea tämän tavoitteen toteuttamista eli ne eivät saa olla ristiriidassa keskenään. Säännöissä tulee ilmaista jäsenten velvollisuuksista yhdistystä kohtaan. Esimerkiksi jäsenmaksun suuruutta ei tarvitse olla kirjattuna, vain maininta maksuvelvollisuudesta on riittävä. Maksun suuruus voi vaihdella hallituksen tai yhdistyksen kokouksissa määrittämällä summalla. (Lydman ym. 2018, 238–240.)

Rekisteröinti

Allekirjoitetun perustamiskirjan ja hyväksytyjen sääntöjen jälkeen yhdistys voidaan ilmoittaa rekisteröitäväksi yhdistysrekisteriin Patentti- ja rekisterihallituksen kautta. Luvanvaraisiin yhdistyksiin tarvitaan perusilmoituksen lisäksi lää-

ninhallituksen myöntämä lupa. Yhdistysrekisteri tarkastaa, että yhdistys sääntöineen ovat lain määräysten mukaisia. Mikäli yhdistys harjoittaa elinkeinoa tai työllistää ihmisiä, on sen rekisteröidyttävä myös kaupparekisteriin, jolloin se saa samalla y-tunnuksen. Y-tunnusta tarvitaan, mikäli yhdistys harjoittaa arvonlisäverovelvollista toimintaa ja sitä voi hakea myös erikseen yritys- ja yhteisötietojärjestelmä YTJ:n kautta. (Lydman ym. 2018, 258.) Yhdistysrekisteriin on ilmoitettava tapahtuneista muutoksista esimerkiksi osoitetietojen tai sääntömuutosten johdosta. PRH (2020d) muistuttaa, että yhdistysrekisteritiedot ovat julkisia, jolloin jokaisella on oikeus rekisteriin merkittyihin asioihin.

Hallinto

Yhdistystä edustaa hallitus, johon on kuuluttava vähintään kolme jäsentä. Lisäksi hallituksella tulee olla puheenjohtaja. (Yhdistyslaki 6. § 35. mom.) Lydman ym. (2018, 242–244) lisää, että yhdistyksellä tulee myös olla tilintarkastaja ja varatilintarkastaja tai toiminnantarkastaja ja varatoiminnantarkastaja. Hallituksen toimikausi on määriteltävä säännöissä, esimerkiksi vuosikokousten yhteydessä. Yhdistyksen tilikauden on oltava 12 kuukautta, poikkeuksena lyhyempi tai enintään 18 kuukauden tilikausi toimintaa aloittaessa tai lopetettaessa, aivan kuten muissakin yritysmuodoissa. Kirjanpitolaki määrää yhdistyksiä pitämään kaksinkertaista kirjanpitoa ja laatimaan tilinpäätöksen sekä toimintakertomuksen neljän kuukauden kuluessa tilikauden päättymisestä. Säännöissä tulee mainita, kuinka yhdistyksen kokous kutsutaan koolle. Normaalisti säännöissä määrätään yhdestä kahteen vuosittaisesta kokouksesta, jolloin tyypillisesti kevätkokouksessa käsitellään tilinpäätös ja syyskokouksessa hallituksen vaalit. Kokouksista on laadittava pöytäkirja, jonka kokouksen puheenjohtaja ja vähintään kaksi kokoukseen osallistunutta ja tehtävään valittua henkilöä tarkastavat ja allekirjoittavat (Yhdistyslaki 5. § 20. mom).

Lydman ym. (2018, 282–283) lisää, että asianmukaisessa pöytäkirjassa on vähintään käsitelty seuraavat osiot:

- yhdistyksen ja kokouksen tunnistetiedot (lisäksi, onko kyseessä varsinaisen vai ylimääräinen kokous)
- kokouksen ajankohta ja paikka
- läsnäolijoiden määrä tai yksilöinti
- päätösvaltaisuuden toteaminen
- kokouksen muiden toimielinten eli kahden pöytäkirjan tarkastajan ja mahdollisen sihteerin valinta

- päätökset ehdotuksineen ja äänestystuloksineen sekä eriävät mielipiteet
- kokouksen päättäminen.

Pöytäkirjat lähtökohtaisesti eivät ole julkisia asiakirjoja. Päätökset kokouksissa perustuvat pääsääntöisesti äänestystuloksien jakautumiseen, jolloin yli puolet ääniä saanut mielipide valitaan. Äänen mennessä tasan, puheenjohtajan ääni on ratkaiseva. Mikäli päätetään sääntöjen muuttamisesta, yhdistyksen purkamisesta tai omaisuuden pääosan luovuttamisesta, edellytetään kolmen neljänneksen äänienemmistöä. (Lydman ym. 2018, 252–253.) Yleisesti jokaisella yhdistyksen 15 vuotta täyttäneellä jäsenellä on käytettävissään äänioikeus ja yksi ääni, mikäli säännöissä ei muuta ole määrätty (Lydman ym. 2018, 247).

Säännöissä on lisäksi käytävä ilmi, mitä yhdistyksen varoille tapahtuu, mikäli yhdistys lakkautetaan tai puretaan. Useimmiten yhdistyksen varat nimetään purkamisen yhteydessä yhdistyksen tarkoituksen mukaisen toisen yhdistyksen tai säätiön hyväksi, lakkautettaessa tarkemman päätöksen tekee tuomioistuin tai selvitysmiehet. (Lydman ym. 2018, 245.) Yhdistyslain (6. § 36. mom.) mukaan puheenjohtajalla on nimenkirjoitusoikeus yhdistyksessä. Säännöissä voidaan määrätä, että nimenkirjoitusoikeus on myös esimerkiksi yhdellä tai useammalla hallituksen jäsenellä. Liittomuotoisilla yhdistyksillä voi olla tämän lisäksi valtuutettuja, joille on siirretty päätösvaltaa osittain tai kokonaan, mutta näistä seikoista tulee olla määrätty yhdistyksen säännöissä.

Jäsenet

Yhdistyslaki (3. § 10.–15. mom.) kertoo, että yhdistyksen jäsenenä voivat olla niin yksityiset henkilöt kuin yhteisöt tai säätiöt. Jäsenistä on pidettävä luetteloa nimineen ja kotipaikkoineen. Jollei säännöissä ole muuta määrätty, on hallituksen tehtävä päättää niin jäsenten hyväksymisestä yhdistykseen kuin myös erottamisesta yhdistyksestä. Erottaessa on päätöksessä tuotava ilmi erottamisen syy, kuten jäsenmaksujen laiminlyönti. Jäsen voi itse erota yhdistyksestä ilmoittamalla kirjallisesti yhdistyksen hallitukselle tai puheenjohtajalle taikka ilmoittaen erostaan merkkamalla sen kokouksen pöytäkirjaan. Eroamisen voimaan astumisen ajankohdasta voidaan määrätä säännöissä.

Lydman ym. (2016, 246–249) kertoo, että jäseniksi hyväksymisessä voi olla säännöissä tiettyjä ehtoja, riippuen yhdistyksen toiminnan tarkoituksesta, kuten jäsenen ikä nuorisojärjestössä tai opiskelijajärjestössä tietyn alan opiskelu. Säännöt eivät saa kuitenkaan olla ristiriidassa vallitsevien lainsäädäntöjen kanssa esimerkiksi syrjintä- tai tasa-arvokysymyksissä. Jäsenyyttä ei voida määräaikaistaa muuten kuin koeajalla, jollaista voidaan tarvita muun muassa metsästysseuroissa. Jäseniä voidaan jakaa erilaisiin jäsenryhmiin, kuten varsinaisiin jäseniin ja kunniajäseniin, mutta yhdistysrekisteri vaatii, että perusteet jakoon selvitetään ja säännöissä mainitaan mahdollisista poikkeavista oikeuksista tai velvollisuuksista, kuten jäsenmaksuvelvollisuuden poistamisesta kunniajäseniltä. Tarkemmin jäsenten oikeuksista ja velvollisuuksista määrätään yhdistyskohtaisesti yhdistyksen säännöissä.

2.3 Varainhankinta

Aatteellisella yhteisöllä saa olla taloudellista toimintaa sekä liiketoimintaa, mutta toiminnan luonne ei saa muuttua pääasiassa taloudelliseksi eikä pyrkimyksen tule muuttua voiton tai välittömän taloudellisen ansion tavoitteluksi. Yhteisölainsäädännössä tai kirjanpitolaissa ei ole määritelty taloudellisen toiminnan eikä liiketoiminnan sisältöä, jolloin liiketoiminnan katsotaan yleisesti tarkoittavan verotuksessa määriteltyä elinkeinotoimintaa, jonka taas elinkeinoverolaki määrittää liiketoiminnaksi. Liiketoiminnan harjoittaminen yhdistyksissä on usein varainhankintaa, jonka tarkoitus ei ole yhdistyksen sääntöjen mukaista varsinaista toimintaa, vaan pikemminkin liiketoiminnan tuotoilla pyritään rahoittamaan varsinaista toimintaa. Toisaalta yhdistyksen säännöissä määritelty varsinainen toiminta voi olla jo itsessään verotuksellisesti katsottu elinkeinotoiminnaksi, mikäli toimintaa harjoitetaan esimerkiksi kilpaillussa liiketoimintaympäristössä ja yhteisölle katsotaan syntyvän kilpailuetua yleishyödyllisestä asemastaan. (Vinnikainen & Perälä 2016, 13.)

Yhdistysten varainhankinta koostuu useimmiten jäsenmaksutuotoista, erilaisen tempausten, kuten myyjäisten, arpajaisten ja keräyksien tuotoista, talkootöistä, testamenteista ja avustuksista (Lydman 1995, 72–73). Aatteelliset yhteisöt saavat usein erilaisia lahjoituksia, jotka voivat olla myös muunlaista omaisuutta kuin rahaa. Tällaisia lahjoituksia ovat muun muassa osakkeet, kiin-

teistöt sekä taideteokset. Kirjanpitolautakunta (KILA 1328/1995) on määrittänyt, että saadut lahjoitukset kirjataan tuloksi todennäköisen luovutushinnan eli käyvän arvon määräisenä. Kirjaukset tehdään, kun lahjoitussaaminen on lopullinen eli lopullinen päätös lahjan antamisesta ja vastaanottamisesta on tehty. (Vinnikainen & Perälä 2016, 38–41.)

Testamenttien kohdalla testamenttisaanto on monimutkaisempi juridinen prosessi, jolloin tuloutushetki ei ole yhtä yksiselitteinen. Lahjoittajalla tai perinnön jättäjällä voi olla rajoituksia lahjoitettujen varojen taikka niiden käytön suhteen, joita saajayhteisön on noudatettava. Usein lahjoitukset on pidettävä erillään yhteisön muista varoista ja lahjoitus kirjataan taseeseen omaksi eräkseen. Mikäli lahjoituksen käyttöä on rajattu, tulee se olla taseessa erikseen ilmoitettuna, määrätarkoitukseen sidotussa rahastossa. Yhteisön hallinnon omilla päätöksillä muodostetut rahastot ovat vapaita rahastoja, kuten myös sellaisista lahjoituksista syntyneet rahastot, joiden käyttöä lahjoittaja ei ole määritellyt. Vapaiden rahastojen käytöstä yhteisön hallintoelimet voivat päättää itse. (Vinnikainen & Perälä 2016, 38–41.) Yleisimpiä avustusten jakajia ovat keskusjärjestöt ja julkisyhteisöt, kuten kunnat. Avustukset ovat yleensä jatkuvia, tietyin väliajoin toistuvia, kun taas lahjoitukset ovat kertaluonteisia. (Vinnikainen & Perälä 2016, 49.)

Kirjanpidollisia velvollisuuksia

Vinnikaisen ja Perälän (2016, 26–27, 68, 84, 93) mukaan yhdistykset ovat aina kirjanpitovelvollisia, olivatpa ne rekisteröityjä tai rekisteröimättömiä. Kirjanpito on toteutettava kahdenkertaisena 1.1.2016 voimaan tulleen, uuden kirjanpitolain mukaan. Aatteelliset yhteisöt laativat tuloslaskelman ns. järjestökaavan mukaan, jolloin varsinainen toiminta on erotettu varainhankinnan sekä sijoitus- ja rahoitustoiminnan eristä. Tasekaavassa aatteellisten yhteisöjen on huomioitava sellaiset varat ja pääomat, joiden käyttöä on rajoitettu erityismääräyksiin, esimerkiksi tiettyä käyttötarkoitusta varten. Tällaisia eriä ovat muun muassa sidotut rahastot, jotka on esitettävä omina ryhminään. Sidotun rahaston pääoman katteena olevien varojen käyttö, rahaston tuotot ja kulut sekä varat ja velat on esitettävä vielä erikseen liitetiedoissa.

2.4 Verotus

Vinnikaisen ja Perälän mukaan (2016, 15) verotuksen näkökulmasta tärkein käsite ei ole aatteellisuus vaan yleishyödyllisyys. Tuloverolaki 22 § säättää yleishyödyllisen yhteisön verovelvolliseksi ainoastaan elinkeinotulostaan ja on määritellyt yleishyödyllisyyden seuraavasti:

1. Se toimii yksinomaan ja välittömästi yleiseksi hyväksi aineellisessa, henkisessä, siveellisessä tai yhteiskunnallisessa mielessä;
2. Sen toiminta ei kohdistu vain rajoitettuihin henkilöpiireihin;
3. Se ei tuota toiminnallaan siihen osallisille taloudellista etua osinkoina, voitto-osuutena taikka kohtuullista suurempana palkkana tai muuna hyvityksenä.

Verohallinnon mukaan (2020a) kaikkien edellä mainittujen edellytysten on täyttyvä samanaikaisesti, jotta yhteisö voidaan katsoa yleishyödylliseksi. Yleishyödyllisyys tarkastetaan verovuosikohtaisesti todellisen toiminnan sekä sääntöjen perusteella. Vinnikainen ja Perälä (2016, 14–16) lisäävät, että mikäli toiminta muuttuu pääsääntöisesti liiketoiminnalliseksi, ei yhteisöä voida pitää enää yleishyödyllisenä. Toisaalta myös yleishyödyllinen yhteisö on verovelvollinen ansaitsemastaan elinkeinotulostaan sekä verovelvollinen kunnalle ja seurakunnalle muuhun kuin yleiseen tai yleishyödylliseen tarkoitukseen käytetyn kiinteistön tai sen osan tuottamasta tulosta. Osa yhdistyksistä on yhtiöittänyt elinkeinotoiminnaksi määritellyn liiketoiminnan tytäryhtiöön, jolloin verollinen toiminta on saatu pidettyä helpommin erillään yleishyödyllisestä, aatteellisesta toiminnasta. Lisäksi liiketoiminnan tuomat riskit ovat yksi syy siirtää toiminta erilliseen yhtiöön, jolla on oma hallitus ja toimitusjohtaja, ja täten vastuut ja vapaudet ovat osakeyhtiölain mukaisia. Tosin tällöin emoyhtiölle syntyy velvollisuus laatia konsernitilinpäätös.

Tuloverolain (30.12.1992/1535) mukaan yleishyödyllisen yhteisön elinkeinotulona ei pidetä:

1. Yhteisön toimintansa rahoittamiseksi järjestämät arpajaiset, myyjäiset, urheilukilpailut, tanssi- ja muut huvitilaisuudet, tavarankeräys ja muu niihin verrattava toiminta. Verovapaita ovat myös edellä mainittujen tilaisuuksien yhteydessä harjoitetusta tarjoilu-, myynti- ja muusta sellaisesta toiminnasta saadut tulot
2. Jäsenlehdistä ja muista yhteisön toimintaa välittömästi palvelevista

julkaisuista saatuja tuloja;

3. adressien, merkkien, korttien, viirien tai muiden sellaisten hyödykkeiden myynnin muodossa suoritetusta varojenkeräyksestä saatua tuloa;
4. sairaaloissa, vajaamielislaitoksissa, rangaistus- tai työlaitoksissa, vanhainkodeissa, invalidihuoltolaitoksissa tai muissa sellaisissa huoltolaitoksissa ja huoltoloissa hoito-, askartelu- tai opetustarkoituksessa valmistettujen tuotteiden myyntiä tai tällaisessa tarkoituksessa suoritetuista palveluksista saatua tuloa
5. bingopelin pitämisestä saatua tuloa.

Suomi.fi (2018) määrittelee talkootyöt tilapäisluonteisiksi ja kestoltaan rajoituiksi. Talkoolaiset antavat oman työpanoksen vapaaehtoisesti ja maksutta yhteisen hyvän puolesta kohtuulliseen työmäärään. Talkootyö ei saa edellyttää erityisosaamista, vaan voi olla esimerkiksi siivousta, muuttoa, remontointia tai pihatöitä. Talkoilla ei saa teettää työtä, josta tulisi maksaa palkkaa tai suorittaa jokin muu etuus. Myöskään vaihtokauppaa eri alojen osaajien kesken ei voida pitää talkootyönä. Kolmas osapuoli eli talkootyön toimeksiantaja ei voi valita talkoohenkilökuntaa (Verohallinto 2019a). Koska talkootyö ei kuulu työturvallisuuslain piiriin, ei sellaista työtä tulisi teettää, joihin liittyy suuri vastuu tai riski. Tosin talkoolaisten vapaaehtoinen vakuuttaminen on suositeltavaa. (Suomi.fi 2018.)

Perinteinen talkootyö ilman korvauksia on verotonta niin talkootyön tekijälle kuin työn teettäjällekkin. Myös sellainen palkaton työ, joka tehdään suoraan yhteisön hyväksi, ei ole verotettavaa tuloa eikä muodosta ilmoitusvelvollisuutta. Tällaista työtä on esimerkiksi urheilukentän kunnossapito tai lipunmyynti yhdistyksen tilaisuudessa. Muunlaisen työn verokohtelu on tapauskohtaisesti ratkaistava Verohallinnon puolelta. Yhdistyksen jäsenet voivat työskennellä yhdistykselle maksettavaa korvausta vastaan, mutta loppujen lopuksi Verohallinto arvioi, onko kyse talkootyöstä, yhdistyksen veronalaisesta elinkeinotoiminnasta vai tilanteesta, jossa henkilö luovuttaa veronalaista tuloaan yhteisölle. (Suomi.fi 2018.) Verohallinto (2019b) lisää, että palkaton työvoima ei automaattisesti tarkoita verovapaata talkootoimintaa. Talkootyö voidaan katsoa veronlaiseksi elinkeinotoiminnaksi esimerkiksi toiminnan ollessa jatkuvaa, toistuvaa tai sen kilpaillessa yritysten tarjoamien palveluiden kanssa.

Yleishyödyllinen yhteisö on arvonlisäverovelvollinen toiminnasta, joka tulkitaan tuloverotuksessa veronalaisena elinkeinotoimintana. Elinkeinotoiminnan yhteenlasketun liikevaihdon ylittäessä vähäisen toiminnan rajan 15 000 euroa (31.12.2020 asti rajana 10 000 euroa) tilikaudessa, yhteisön on ilmoitettava arvonlisäverovelvolliseksi. Arvonlisäverovelvollisten rekisteriin voi hakeutua, vaikka toiminta ei veronalaista olisikaan tai liikevaihto jäisi alle vähäisen toiminnan rajan. Vähäisen toiminnan rajaan huomioidaan ainoastaan veronalainen liiketoiminta. Yleishyödyllisen yhteisön verotonta toimintaa ei laskea mukaan, paitsi vapaaehtoisesti hakeutuneen yleishyödyllisen yhteisön kohdalla vähäisen toiminnan rajaa ei sovelleta vaan on yhteisön kaikesta hakeutumisen kohteena olevasta liiketoiminnasta arvonlisäverovelvollinen. (Verohallinto 2019b; Veronmaksajat 2020.)

Yhdistystoiminnan lopettaminen

Yhdistys voi lopettaa toimintansa joko päättämällä itse yhdistyksen purkamisesta kokouksessaan tai PRH:n määräyksestä. Yhdistyksen oma-aloitteinen purkaminen jatkuu purkamispäätöksen jälkeen selvitystoimien hoitamisella. Selvitystoimet voi hoitaa yhdistyksen hallitus tai kokouksessa valitut selvitysmiehet tai -mies. Selvitystoimien jälkeen tehdään purkautumisilmoitus, jolloin PRH merkitsee asian yhdistysrekisteriin ja yhdistys katsotaan puretuksi. (PRH 2019a.) Selvitystoimien tarkoitus on selvittää yhdistyksen varallisuusasema, tarpeellisen omaisuusmäärän muuttaminen rahaksi, velkojen maksaminen ja loppujen varojen käyttäminen yhdistyksen sääntöjen ja yhdistyslain säädösten mukaan. Selvitysmiehet laativat tilanteesta loppuselvityksen yhdistyksen jäsenille. (Yhdistyslaki 26.5.1989/503.) PRH (2019d) kertoo voivansa määrätä yhdistyksen purettavaksi, mikäli yhdistyksen toiminta on loppunut, eikä yhdistystä ole purettu tai yhdistykseltä puuttuu rekisteriin merkitty toimikelpoinen hallituksen puheenjohtaja. Tällöin PRH määrää yhdistykselle selvitysmiehen hoitamaan purkamisen selvitystoimet.

Yhdistyslain (26.5.1989/503) mukaan yhdistys voidaan myös lakkauttaa yhdistyksen kotipaikan alioikeudessa. Oikeus voi julistaa yhdistyksen lakkautetuksi, mikäli yhdistys toimii olennaisesti vastoin lakia tai hyviä tapoja. Yhdistys voidaan lakkauttaa myös sen toimiessa olennaisesti vastoin säännöissä määrät-

tyä tarkoitusta. Lievissä tapauksissa voidaan lakkauttamisen sijasta yhdistykselle antaa varoitus ja selvityksen vireilläoloajalle julistaa väliaikainen toimintakielto. Lakkauttaessa tai toimintakiellon aikaan yhdistyksen toiminta on lopetettava välittömästi.

3 SÄÄTIÖ

Säätiöiden avulla voidaan jakaa varoja tiettyä, säännöissä määrättyä tarkoitusta varten. Jokaisella säätiöllä on oma tarkoituksensa, joka kertoo, mitä varten säätiö on olemassa. (Säätiöt ja rahastot s.a.)

3.1 Yleistä

Patentti- ja rekisterihallitus (PRH s.a.) pitää yllä säätiörekisteriä, jossa on tällä hetkellä noin 2 700 säätiötä. Uusi säätiölaki tuli voimaan 1.12.2015, ja se korvasi vanhan, vuonna 1930 säädetyin säätiölain (Säätiölaki 5.4.1930/109). Säätiölaki (24.4.2015/487) määrittelee, että säätiöillä on oltava yleishyödyllinen tarkoitus. Sen on tuettava tai harjoitettava tarkoitusta edistävää toimintaa. Toisaalta säätiölaissa ei ole määritelty säätiön tarkoituksen hyödyllisyyden sisältöä, jolloin lain mukaan mikä tahansa perustajan hyödylliseksi katsoma tarkoitus on hyväksyttävä. Tällaisena toimintana ei voi kuitenkaan olla liiketoiminnan harjoittaminen tai taloudellisen edun tuottaminen lähipiirille (Vinnikainen & Perälä 2016, 12).

Kuva 1. Kolmas sektori (Säätiöt ja rahastot s.a.)

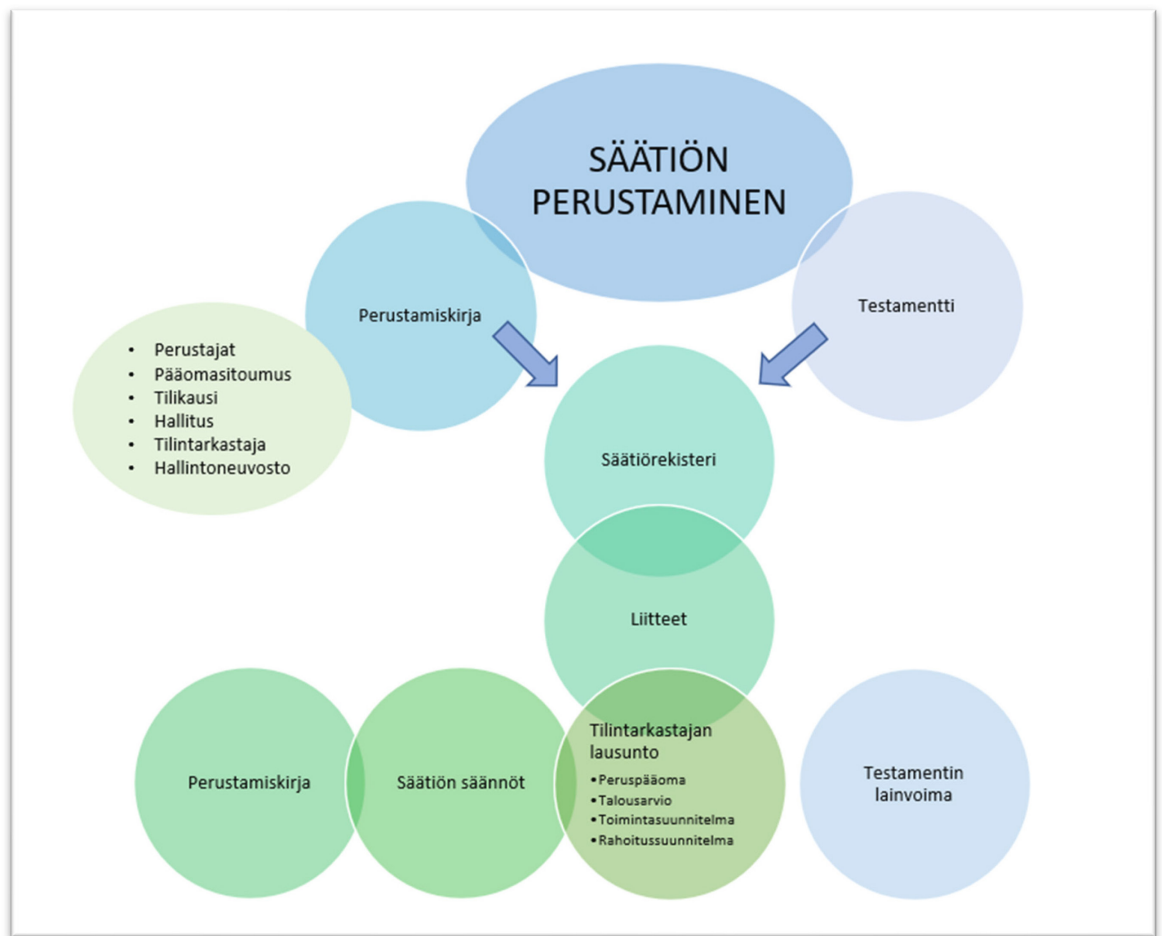

Säätiöt ja rahastot (s.a.) kertovat, että jokaisen säätiön takana on perustajan määräämä, oma hyödyllinen tarkoitus, joka määrittää säätiön olemassaolon. Säätiön toiminnan ja varallisuuden päämäärä on yksinomaan säätiön tarkoituksen toteuttaminen, josta säätiön hallitus ja toimitusjohtaja vastaavat. Säätiöt kuuluvat yhteiskunnan kolmanteen sektoriin (kuva 1) eli niin kutsuttuun vapaaehtois- tai järjestökenttään, yhdessä yhdistysten ja kirkon kanssa. Kolmas sektori tarkoittaa voittoa tavoittelemattomia, yleishyödyllisiä yhteisöjä, joiden mahdollinen voitto ohjataan takaisin yhteisön toimintaan. Rekisteröityjen säätiöiden lisäksi on epäitsenäisiä säätiöitä eli omakatteisia rahastoja. Näihin rekisteröimättömiin säätiöihin ei sovelleta säätiölakia, eivätkä ne ole oikeushenkilöitä. (Lydman ym. 2018, 314, 323.)

3.2 Perustaminen

Säätiölain mukaan (24.4.2015/487) perustettavalla säätiöllä on oltava peruspääoma, jonka suuruus on vähintään 50 000 euroa. Säätiö voidaan perustaa perustamiskirjalla tai testamentin määräyksellä (kuva 2). Perustamiskirjan tulee sisältää tiedot muun muassa perustajista sekä jokaisen pääomasitoumus eli säätiölle luovutettu peruspääoma. Perustamiskirjassa on mainittava myös säätiön ensimmäinen tilikausi, ensimmäisen hallituksen jäsenet ja tilintarkastaja sekä mahdollinen hallintoneuvosto taikka näiden valintakriteerit. Perustamiskirjan lisäksi tarvitaan säätiön säännöt, toimintasuunnitelma, talousarvio ja rahoitussuunnitelma kolmelle ensimmäiselle vuodelle.

Säätiö voidaan perustaa perustajan kuoltua myös testamentin määräyksellä, jossa on tultava ilmi säätiön tarkoitus tai tarkoituksen määrääjä sekä mitä varallisuutta perustaja luovuttaa peruspääomaksi ja muuksi omaksi pääomaksi. Testamentissa voidaan määrätä säätiön perustamisen toimeenpanija tai antaa muita tarkentavia määräyksiä. Myös perustamiskirja voidaan liittää testamenttiin. Perustettava säätiö on ilmoitettava Patentti- ja rekisterihallitukseen rekisteröitäväksi kolmen kuukauden kuluessa päivätyin perustamiskirjan allekirjoittamisesta tai kolmen kuukauden kuluessa testamentin lainvoimaisuuden alkamisesta. Kummassakin tapauksessa säätiö syntyy, kun se on merkitty säätiörekisteriin. Säätiön perustamisilmoitus maksaa (vuonna 2021) 800 euroa. (PRH 2020a.)

Kuva 2. Säätiön perustamisen eteneminen (mukaillen Säätiölaki 24.4.2015/487; Patentti- ja rekisterihallitus PRH 2020a)

Rekisteröidyn, suomenkielisen säätiön nimen on sisällettävä sanat *rekisteröity säätiö* tai vastaava lyhennys *sr*. Nimen on erottava selvästi aiemmin merkityistä säätiöiden nimistä, eikä se saa aiheuttaa sekaannusta muihinkaan tunnettuihin nimiin tai tavaramerkkeihin. Toisinaan säätiöt voivat ottaa käyttöön myös aputoiminimen. (PRH 2019c.) Säätiölain (24.4.2015/487) mukaan säännöissä on mainittava säätiön nimi, kotipaikkana oleva Suomen kunta, tarkoitus, toimintamuodot ja varojen käyttö säätiön purkautuessa tai lakkautettaessa.

Hallinto

Yhteisöjen ja säätiöiden välisenä erona on erityisesti se, ettei säätiöllä ole omistajia kuten osakeyhtiöillä tai jäseniä kuten yhdistyksillä (Lydman ym.

2018, 317). Säätiöllä on aina oltava hallitus. Lisäksi säätiöllä voi olla toimitusjohtaja tai asiamies sekä hallintoneuvosto. Hallituksen tehtävä on huolehtia säätiön tarkoituksen mukaisesta toiminnasta. Hallituksen vastuulla on myös säätiön kirjanpidon ja varainhoidon valvonnan asianmukainen järjestäminen. (Säätiölaki 24.4.2015/487.) Varainhoidon asiantuntemus voidaan ottaa huomioon hallituksen jäsenten valinnassa tai perustamalla asiantuntevista jäsenistä koottu varainhoitotoimikunta. Säätiöt mielletään usein ikuisiksi, vaikka sitä ei edellytetä missään. Säätiön periaatteita on kuitenkin noudatettava, ja säätiön johdon on kaikessa toiminnassaan ja toiminnan suunnittelussa toimittava säätiön pysyvyyden hyväksi. Säätiön suunnitelmallinen ja kestävä varainkäyttö pitäisi myös olla pysyvyyden periaatteen mukaista. (Lydman ym. 2018, 317, 328.)

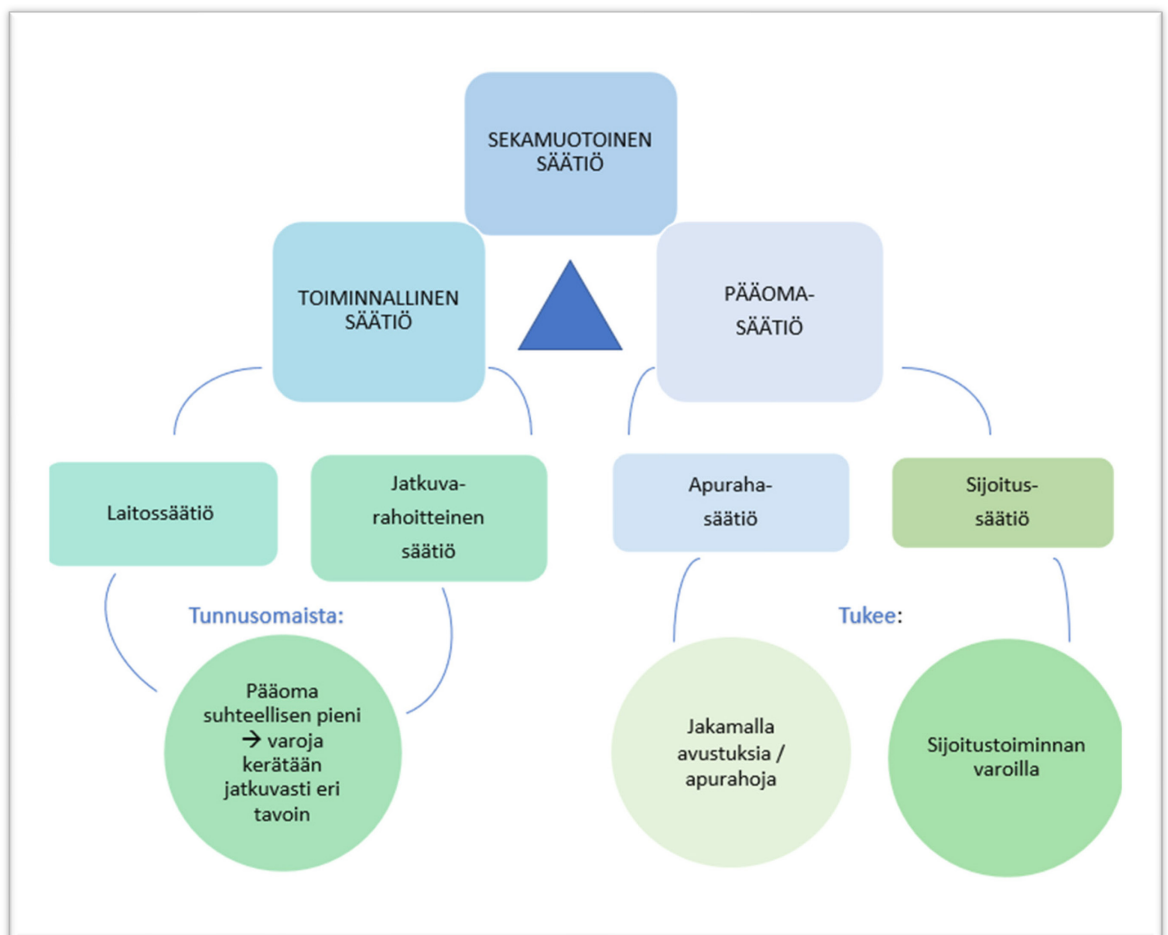
Jollei säännöissä toisin määrätä, hallitukseen valitaan kolmesta seitsemään varsinaista jäsentä sekä mahdolliset varajäsenet. Lisäksi hallitus valitsee puheenjohtajan. Hallitus kokoontuu tarpeen vaatiessa ja on päätösvaltainen, kun paikalla on yli puolet hallituksen jäsenistä, mikäli säännöissä ei toisin mainita. Kokouksista laaditaan pöytäkirja, johon päätökset ja äänestykset merkitään. Hallitus täydentää itse itseään tai mahdollinen hallintoneuvosto valitsee hallituksen jäsenet. Yleisesti hallituksen toimikausi on kolme vuotta, mutta hallintoneuvosto voi määrätä toistaiseksi jatkuvan toimikauden. Mikäli säätiön hallitus valitsee itse jäsenensä, voidaan myös perustamiskirjassa määrätä hallituksen jäsenen elinikäisestä tai toistaiseksi jatkuvasta toimikaudesta. Hallituksen valitseman toimitusjohtajan tehtävä on huolehtia säätiön tarkoituksen toteuttamisesta ja muusta päivittäisestä hallinnollisesta toiminnasta. Hallitus edustaa säätiötä, mutta oikeus edustamiseen voidaan antaa myös esimerkiksi toimitusjohtajalle. (Säätiölaki 24.4.2015/487.)

Hallintoneuvosto valvoo säätiön hallintoa eli hallitusta ja toimitusjohtajaa. Hallintoneuvosto valitsee niin omat kuin hallituksen jäsenet sekä tilintarkastajat. Hallintoneuvosto päättää palkkioista, vahvistaa tilinpäätöksen ja toimintakertomuksen sekä päättää sääntöjen muuttamisesta, sulautumisesta ja säätiön purkamisesta. Hallintoneuvoston toiminnasta määrätään säännöissä. Neuvostossa on kuitenkin oltava vähintään kolme jäsentä puheenjohtajineen, eikä toimitusjohtaja voi olla hallintoneuvoston jäsen. (Säätiölaki 24.4.2015/487.)

Patentti- ja rekisterihallitus valvoo säätiöiden toimintaa, säätiölain ja säätiön sääntöjen noudattamista. Säätiöiden on toimitettava vuosittain rekisteröitäväksi julkinen vuosiselvitys. Ainoastaan tase-erittelyt eivät ole julkisia. Toimintakertomuksessa on kerrottava vuosittain, millaisia säännöissä määrättyä, tarkoituksenmukaista toimintaa säätiö on vuoden aikana toteuttanut. PRH perii vuosittain säätiöiltä lainmukaisen valvontamaksun, jonka suuruus määräytyy taseen loppusumman mukaan (vuonna 2021) 120–500 euron välillä. (PRH 2020b; PRH 2020c.)

Säätiötyypit

Lydman ym. (2018, 317–318) kertoo, että säätiöiden toimiala ja tarkoitukset voivat olla hyvin monenlaisia. Säätiöitä on jaoteltu luonteensa perusteella toiminnallisiin säätiöihin sekä pääomasäätiöihin (kuva 3).

Kuva 3. Säätiömuotoja (mukaillen Lydman ym. 2018, 317–318)

Toiminnalliset säätiöt harjoittavat itse toimintaa ja palveluita, jolla niiden tarkoitusta toteutetaan, kuten vanhusten palvelutaltoa tai museota. Toiminnalliset säätiöt ovat täten useimmiten laitossäätiöitä tai jatkuvarahoitteisia säätiöitä. Jatkuvarahoitteinen säätiö kerää varoja kerta- tai jatkuvaluonteisin varainkeruun avulla. Laitosten pyörittäminen vaatii paljon varallisuutta, joten laitossäätiöille on tunnusomaista, että pääoma on suhteellisen pieni, mutta varoja kerätään jatkuvasti eri tavoin.

Suurin osa säätiöistä on kuitenkin pääomasäätiöitä, kuten apurahasäätiöitä tai sijoitussäätiöitä. Pääoma- tai apurahasäätiöt tukevat edunsaajien toimintaa sijoitustoiminnan varoilla tai tuotoilla jakamalla avustuksia ja apurahoja. Vaikka apurahasäätiötkin voivat kerätä varallisuutta eri tavoin jatkuvasti, on niiden varallisuus kuitenkin pääsääntöisesti säädevarallisuuden ja testamentin tai lahjoituksin saadun omaisuuden varassa. (Lydman ym. 2018, 318.) Säätiöt ja rahastot (s.a.) tarkentavat, että apurahoja jakavat säätiöt ovat usein kulttuurin, tieteen ja taiteen aloilla toimivia. Lydman ym. (2018, 318) lisää, että säätiö voi olla yhtä aikaa laitossäätiö ja pääomasäätiö eli sekamuotoinen.

Säätiöt voivat olla myös tuki- tai sukusäätiöitä. Tällöin säätiön tarkoituksena voi poikkeuksellisesti olla taloudellisen edun tuottaminen lähipiirille. Tukisäätiössä toiminnan tarkoitus on edun tuottaminen säätiön perustajalle tai määräysvaltaa käyttävälle taholle, kuten yhdistykselle tai muulle yhteisölle. Edunsaajien omistajilla ei kuitenkaan ole oikeutta tukea saavan yhteisön varoihin. Esimerkkinä yhdistys, jonka toimintaa yhdistyksen perustama tukisäätiö tukee. Tällöin yhdistyksen jäsenillä ei kuitenkaan ole oikeutta yhdistyksen varoihin. Sukusäätiön kohdalla säätiö puolestaan tuottaa etua perustajan perheenjäsenille tai sukulaisille. Niin tuki- kuin sukusäätiön kohdalla on kuitenkin syytä selvittää tapauskohtaisesti toiminnan yleishyödyllisyys. (Lydman ym. 2018, 138–139.)

3.3 Varainhankinta

Säätiöiden toiminta rahoitetaan pääomalla, toiminnan tuotoilla ja muulla rahoituksella. Säätiön perustamiseen vaadittu peruspääoma ei tarkoita sitä omaisuusmassaa, jolla säätiö tukee tai harjoittaa tarkoituksenmukaista toimintaansa. (Lydman 2018, 316, 326.) Mikäli säännöissä ei toisin määrätä, voi

säätiö varallisuutensa hoitamiseksi ja toimintamuotojen rahoittamiseksi harjoittaa myös sijoitustoimintaa. Sijoitus- ja liiketoiminta voidaan yhtiöittää, mikäli sitä ei säännöissä ole rajoitettu. (Säätiölaki 24.4.2015/487.) Hyvä säätiötapa edellyttää sijoitustoiminnan kirjallista suunnitelmaa. Se osoittaa säätiön johdon huolehtivan velvoitteistaan. (Lydman ym. 2018, 329.)

Säätiön nimenomaisena tarkoituksena ei voi olla liiketoiminnan harjoittaminen, mutta säätiön piirissä voi olla liiketoimintaa. Liiketoiminta voi olla joko säännöissä määriteltyä, toimintamuotoihin välittömästi liittyvää liiketoimintaa tai muuta liiketoimintaa, jolla toimintamuotoja rahoitetaan. Toimintamuotoja rahoittava liiketoiminta voi olla toisinaan tappiollista, sillä se liittyy toimintamuodon toteuttamiseen, kun taas muu liiketoiminta on oltava kannattavaa, sillä siinä on kyse varojen kartuttamisesta. (Lydman ym. 2018, 329–330.)

Varainhankintaan liittyen Verohallinto (2020a) selventää, ettei yleishyödyllinen yhteisö saa suhteettoman suuressa määrin rahastoida tulojaan, vaan varoja on käytettävä joka vuosi tarkoituksen mukaisen toiminnan toteuttamiseen. Myös apurahasäätiöiden lähtökohtainen yleishyödyllisyys edellyttää, että säätiö jakaa riittävästi varojaan stipendien, apurahojen tai tunnustuspalkintojen avulla. Jälkikäteen annetut tunnustuspalkinnot yleishyödyllisen toiminnan tunnustukseksi ovat verovapaita (Verohallinto 2019a).

Kirjanpidollisia velvollisuuksia

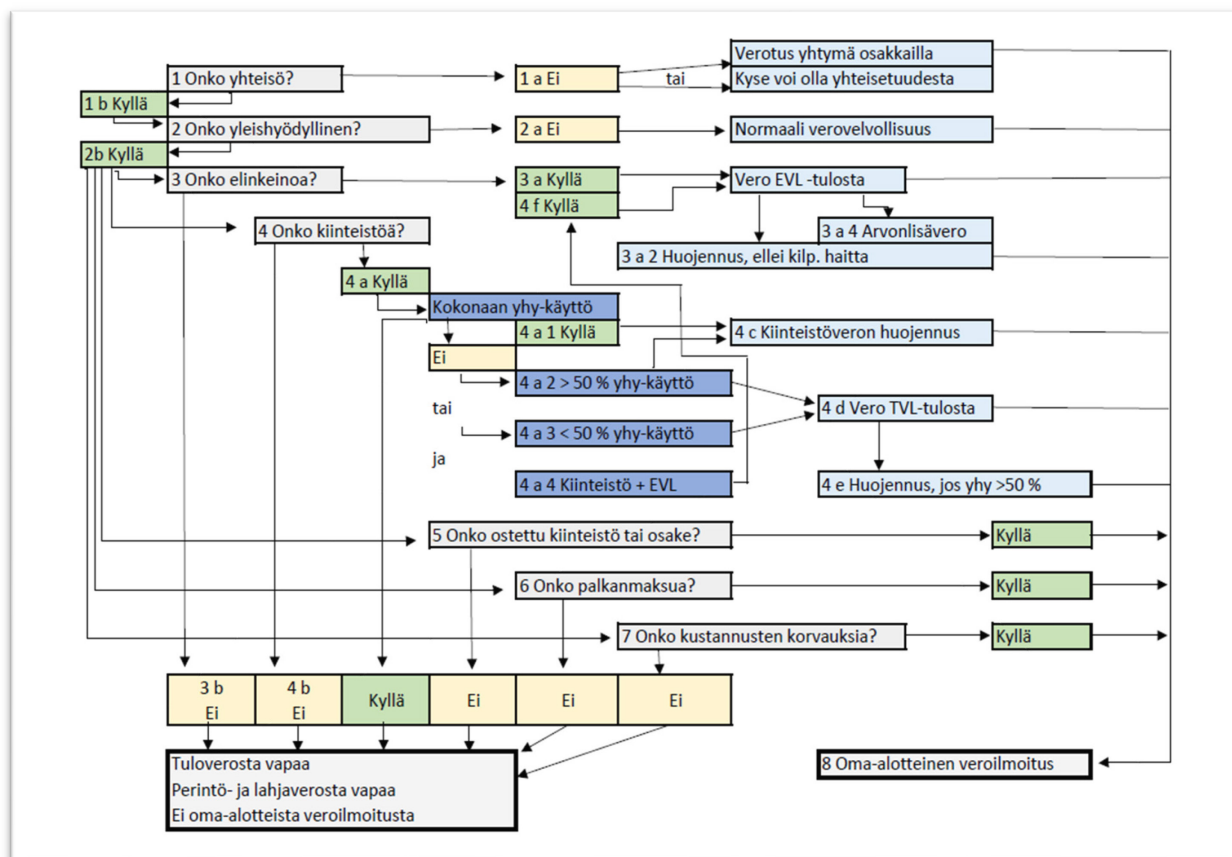
Säätiöiden kirjanpitovelvollisuus on kirjanpitolain mukaan yhtäläinen yhdistysten kanssa. Myös tuloslaskelma ja tase pohjautuvat samaan järjestökaavaan, kuten muillakin aatteellisilla yhteisöillä (luku 2.2). Säätiöiden tasekaavassa korostuvat erityismääräyksin rajoitetut pääomaerät, sillä jo säätiön perustaminen voi perustua tiettyihin pääomaeriin.

Säätiölaki (24.4.2015/487) määrää, että säätiön on toimitettava tilintarkastus kuuden kuukauden kuluessa tilikauden päättymisestä. Tilinpäätös ja toimintakertomus on laadittava kirjanpitolain ja säätiölain säännösten mukaisesti. Vinikainen ja Perälä (2016, 18–19) huomauttavat, että vaikka kirjanpitolaki ei edellytä yhdistyksiä tai säätiöitä toimintakertomuksen laatimiseen, säätiölaki

kuitenkin velvoittaa säätiöitä. Toimintakertomuksessa on täten mainittava säätiölain vaatimat tiedot, kuten tiedot lähipiiristä. Lydman ym. (2018, 315) lisää, että säätiölain tavoite on myös säätiön toiminnan avoimuuden lisääminen, mikä on tärkeää säätiöiden sidosryhmille, kuten edunsaajille ja velkojille.

3.4 Verotus

Niin yhdistyksen kuin säätiönkin verotuksen kannalta yleishyödyllisyys on avainasemassa. Mikäli säätiö täyttää tuloverolaissa määritellyn yleishyödyllisyyden kriteerit (kuva 4), on säätiö verovelvollinen ainoastaan saamastaan elinkeinotulosta (20 % vuonna 2021) sekä kiinteistötulosta (8,87 % vuonna 2021). Poikkeuksena kiinteistön yleishyödylliseen tarkoitukseen pohjautuva käyttö. (Lydman ym. 2018, 347; Verohallinto 2020b.)

Kuva 4. Yhdistysten ja säätiöiden verotus (Lydman ym. 2018, 435)

Yhteisöjen verotus on kuvan 4 mukaisesti monivaiheista eikä voida sanoa suoraan yleistäen tuloveron, arvonlisäveron tai perintä- ja lahjaverotuksen vaikutusta yhteisöön ilman tarkempia kysymyksiä.

Elinkeinotoiminta on verotettavaa tuloa. Verohallinto (2020a) katsoo elinkeinotoiminnan tunnusmerkeiksi esimerkiksi kilpailuolosuhteissa toimimisen, toiminnan säännöllisyyden tai jatkuvuuden, käyvän markkinahinnan käyttämisen tai voiton tavoittelun. Myös toimintaan palkattu henkilökunta, toimintaan liittyvä suuri riski ja vieraan pääoman käyttö viittaavat elinkeinotoimintaan.

Verohallinnon (2020b) mukaan jäsenmaksut, osingot, korot ja osakehuoneistojen vuokratulot ovat verovapaita. Yleishyödyllinen yhteisö ei ole verovelvollinen myöskään arvopapereiden luovutusvoitoista tai saamistaan lahjoituksista. (Lydman ym. 2018, 347.)

Mikäli yhtymä omistaa kiinteistöjä, on arvioitava kiinteistön käyttötarkoitus ja tulon muodostuminen. Mikäli kiinteistö on yleishyödyllisessä käytössä, ei kunnalle tarvitse maksaa kiinteistötulon osalta veroa. Mikäli kiinteistöä käytetään myös muuhun toimintaan, voidaan se jakaa eri osiin pinta-alan tai ajanjakson perusteella. Muu kuin yleishyödyllinen tai yleinen käyttö on veronalaista kiinteistötuloa kunnille, kun taas kiinteistön ollessa oman elinkeinotoiminnan käytössä verovelvollisuus koskee elinkeinotoimintaa. (Verohallinto 2020a.)

Tuloverosta voidaan hakea huojennusta, esimerkiksi pääsääntöisesti yleishyödylliseen tarkoitukseen käytetyn kiinteistöstä saadun tulon osalta. Tällöin yhteisön on kuitenkin käytettävä tuloja ja varojaan yhteiskunnan kannalta tärkeään yleishyödylliseen toimintaan, ollen ns. superhyödyllinen yhteisö. (Lydman ym. 2018, 440.)

Säätiötoiminnan päättäminen

Säätiö voidaan lopettaa joko purkamalla säätiö tai sulautumalla johonkin toiseen säätiöön. Purkamisen yhteydessä säätiö asetetaan selvitystilaan, jos se on perustettu määräajaksi ja määräaika on umpeutunut, tai perustaminen on ollut tiettyjen edellytysten varassa, eikä näitä edellytyksiä enää ole. Selvitystilaan voidaan asettaa myös, mikäli varojen käyttäminen sille määrättyyn tarkoitukseen on olennaisesti vaikeutunut, mahdotonta, hyödytöntä tai lain vastaista, eikä säätiön tarkoitusta voi muuttaa. (PRH 2019b.) Lydman ym. (2018, 394) huomauttaa, että selvitystilaan asettaminen tapahtuu säätiön itsensä aloitteesta, kun taas määrääminen rekisteriviranomaisen puolesta.

Sulautuminen voi tulla eteen esimerkiksi tilanteessa, jossa säätiöllä on varoja, muttei kuitenkaan riittävästi toiminnan tarkoituksen toteuttamiseen. Joskus myös kahden toimivan, saman tarkoituksen eteen perustetun säätiön yhteinen toiminta parantaa niiden mahdollisuuksia. Absorptiosulautumisessa ainakin yksi säätiö sulautuu vastaanottavaan säätiöön, kun taas kombinaatiosulautumisessa vähintään kaksi säätiötä sulautuu perustamalla uuden säätiön. (Lydman ym. 2018, 389.) Uuden säätiölain mukaan säännöissä on mainittava säätiön varojen käytöstä mahdollisessa purkautumis- tai lakkauttamistilanteessa. Varoja ei pääsääntöisesti kuitenkaan voi luovuttaa lähipiirille. (Lydman ym. 2018, 349.)

4 MIKKELIN VPK RY

Suomen Sopimuspalokuntien liiton (2019) mukaan Suomessa toimii noin 700 sopimuspalokuntaa eli palokuntayhdistystä, jotka ovat tehneet sopimuksen alueensa pelastuslaitoksen kanssa. Pelastuslaitokset maksavat sopimuskorvausta sopimuspalokunnille, joissa toimii noin 15 000 hälytyskelpoista sopimuspalokuntalaista. Korvausmuoto vaihtelee sopimuksittain henkilökohtaisen työsopimuksen ja palkanmaksun tai tehtyjen hälytystyötuntien mukaan yhdistykselle maksettavan korvauksen välillä.

Opinnäytetyön toimeksiantaja Mikkelin Vapaaehtoinen palokunta ry (alkujaan Mikkelin kaupungin Wapaaehtoinen Palosammutuskunta) on perustettu 22.4.1879 Keisarillisen Suomen senaatin talousosaston hyväksymänä. Tällöin useamman vuoden ajan kestänyt valmistelutyö saatiin päätökseen. (Väänänen 1979, 29.) Mikkelin VPK ry on yksi Suomen vanhimmista edelleen voimassa olevista palokunnista ja yhdistyksistä (Mikkelin VPK, 2014b).

Mikkelin VPK ry on yleishyödyllinen yhdistys, joka toimii Mikkelin kaupungin sopimuspalokuntana. Tarkoituksena on tuottaa pelastustoimen palveluita Etelä-Savon Pelastuslaitokselle ja toimia alueen turvana erilaisissa pelastustehtävissä. Yhdistyksellä on tällä hetkellä 85 jäsentä sekä hallitus. Mikkelin VPK:ssa toimii pelastustehtäviä hoitava hälytysosasto ja 10–16-vuotiaille suunnattu nuoriso-osasto, jonka toiminnan mahdollistaminen on yhdistyksen jatkuvuuden takia olennaisessa osassa. Lisäksi toiminnassa on veteraani-osasto sekä suunnitteilla oma tukiosasto jatkamaan Mikkelin Palokuntanaiset

ry:n aiemmin tuottamaa toimintaa. Yhdistyksellä ei ole palkattua henkilökuntaa, vaan hälytysosaston henkilöstö on henkilökohtaisessa, sivutoimisessa työsuhteessa Etelä-Savon pelastuslaitokseen. (Mikkelin VPK, 2014a.)

Mikkelin VPK ry:n nykyinen rahoitus koostuu vahvasti avustuksista (noin 50–60 %), talkootöistä (noin 30–40 %), jäsenmaksuista ja muista verottomista tuloista, kuten julkisista avustuksista (noin 10 %). Etelä-Savon pelastuslaitos (Mikkelin kaupunki) jakaa vuosiavustusta sekä vastaa Mikkelin VPK ry:n tiloista ja pelastustoimen kaluston kunnossapidosta. Tilat sijaitsevat pelastuslaitoksen entisissä tiloissa, osoitteessa Annikinkatu 4. Alue on uuden kaavamuutoksen alla ja tulevaisuuden toimitilojen sijainnista ei ole tietoa.

5 LAADULLINEN TUTKIMUS

Laadullista eli kvalitatiivista tutkimusta käytetään, kun pyritään vastaamaan, mistä tutkittavassa ilmiössä on kyse. Laadullisessa tutkimuksessa ei tunneta tutkittavan ilmiön teorioita, vaan halutaan selvittää ilmiön syvällinen näkemys, saada hyvä kuvaus ilmiöstä tai luoda uusia teorioita. Uusien teorioiden ja mallien pohjalla on aina laadullinen tutkimus. Laadullinen tutkimus perustuu sanalliseen kuvaukseen, kun määrällinen eli kvantitatiivinen tutkimus taas pohjautuu lukuihin ja yleistyksiin. (Kananen 2017, 32–35.)

5.1 Laadullinen tutkimus menetelmänä

Kanasen (2017, 34) mukaan laadullisen tutkimuksen tavoitteena on kuvata, ymmärtää ja antaa kokonaisvaltainen tulkinta tutkittavalle ilmiölle. Laadullista ja määrällistä tutkimusta voidaan käyttää myös rinnakkain, jolloin kvantitatiivinen tutkimus keskittyy tarkkojen, tiedossa olevien ilmiöiden numeraaliseen yleistämiseen ja kvalitatiivisella tutkimuksella voidaan syventää sekä selittää ilmiötä perusteellisemmin. Laadullisessa tutkimuksessa tutkimusongelmaa voidaan tarkentaa sekä suunnata uudelleen aineistoa kerättyä. Laadullista tutkimusta käytetään tutkittaessa yksittäistä tapausta, jolloin samasta ilmiöstä pyritään saamaan mahdollisimman perusteellinen käsitys. Saatua tutkimustulosta ei voi yleistää, vaan se koskee vain tutkittua kohdetta. Laadullisessa tutkimuksessa selvitys tuotetaan empiriasta eli käytännöstä teoriaan. Tätä logiikkaa kutsutaan induktioksi. (Kananen 2014, 19.)

Laadullinen tutkimus on syklinen prosessi, jossa aineistoa kerätään ja analysoidaan yhä uudelleen, niin kauan, että tutkimusongelmaan saadaan ratkaisu ja ilmiö avartuu tutkijalle. On tyypillistä, että laadullinen tutkimus tapahtuu tutkittavien näkökulmasta heidän luonnollisessa ympäristössään. Lisäksi tutkijalla on suora kontakti tutkittavan kanssa. (Kananen 2014, 18–19.) Tutkimuksessa on siis aina kyse jonkin tutkimusongelman ratkaisemisesta. Se, minkä tutkimusotteen eli lähestymistavan valitsee, riippuu ongelmasta. Yksinkertaisin jako lähestymistavan suhteen on laadullisen ja määrällisen tutkimuksen välillä. Tutkimusongelmaa voidaan kuitenkin jaotella myös muilla tavoin. Kananen (2014, 23) mainitsee laadullisen tutkimuksen alalajeiksi esimerkiksi etnografisen, fenomenologisen ja narratiivisen tutkimuksen. Toisaalta tutkimus voidaan jaotella myös kehittämistyön näkökulmasta, kuten tapaus-, toiminta- tai konstruktiviseksi tutkimukseksi (Ojasalo ym. 2014, 52).

Ojasalo ym. (2014, 37) toteaa tapaus tutkimuksen hyvänä lähestymistapana haettaessa syvällistä ymmärrystä ongelman ratkaisemiseksi tai tuottaessa tutkimuksen keinoin kehittämisehdotuksia tilanteeseen. Tapaus tutkimus ei vie muutosta vielä käytännössä eteenpäin, vaan luodaan ehdotuksia ja ideoita havaittuun ongelmaan. Tyypillistä tapaus tutkimukselle on, että tutkimuksessa käytetään useita tiedonhankintamenetelmiä, syvällisen kokonaiskuvan saamiseksi.

5.2 Aineiston hankinta

Tutkimuksen tekeminen perustuu erilaisten menetelmien käyttöön, joiden avulla tutkimusongelma saadaan ratkaistua uskottavasti, luotettavasti sekä totuudenmukaisesti. Laadullisen tutkimuksen tiedonkeruumenetelmät voidaan jakaa tutkimusongelmaa varten kerättyihin primäärisiin tai jo entuudestaan olemassa oleviin sekundäärisiin menetelmiin. Primäärisiin menetelmiin kuuluvat havainnointi, haastattelut ja kyselyt, kun taas dokumentit kuuluvat sekundäärisiin menetelmiin. (Kananen 2014, 64–65.)

Haastattelut ovat käytetyin menetelmä laadullisen tutkimuksen tiedon keruuseen. Ne voidaan jakaa joko yksilö- tai ryhmähaastatteluihin taikka kysymystyyppin mukaisesti teemahaastatteluihin, syvähaastatteluihin eli avoimiin haastatteluihin tai lomakehaastatteluihin eli kyselyihin. Kyselyt ovat kvantitatiivisen

tutkimuksen tiedonkeruumenetelmiä, joissa vastausvaihtoehdot ovat ennalta määriteltäviä eli strukturoituja. Teemahaastattelussa tutkija on etukäteen suunnitellut aiheet eli teemat, joista haastattelussa keskustellaan tutkittavan kanssa. Syvähaastattelussa keskustellaan avoimesti ilman aiheita, jolloin se on myös yleismaallisin tiedon saannin suhteen. Teemahaastattelussa päästään jo syvemmälle tietoon, kun aiheet ovat ennalta määriteltäviä, kun taas kyselyssä saadaan kaikkein yksityiskohtaisinta tietoa. (Kananen 2014, 70–71.)

Kananen (2014, 90–91) mukaan sekundäärisinä tiedonkeruumenetelminä toimivat erilaiset dokumentit, kuten verkkosivut, kirjat, tutkimukset, vuosikertomukset, muistiot ja videot. Dokumenteilla tarkoitetaan kirjoitettuja, äänitettyjä, kuvallisia tai muutoin visuaalisia tuotettuja aineistoja, jotka on tuotettu aiemmin ja niissä kuvataan tapahtuneita asioita. Niiden avulla voidaan ymmärtää ilmiön tai kohteen kehittymistä ajan saatossa. Dokumentteja käytettäessä tiedonkeruumenetelmänä kannattaa kiinnittää huomiota tiedon luotettavuuteen, sillä dokumentit eivät aina ole objektiivisia eli riippumattomia jonkin henkilökohtaisesta näkemyksestä tai asenteesta.

Strukturoidussa haastattelussa on muotoiltu valmiiksi tutkittavalta kysyttävät kysymykset ja ne esitetään ennalta suunnitellussa järjestyksessä. Vastaukset ovat avoimia, ilman vastausvaihtoehtoja, mikä erottaa strukturoidun haastattelun strukturoimattomasta kyselystä. Myös puolistrukturoidussa haastattelussa kysymykset ovat ennalta laadittuja, mutta niiden järjestystä ja sanamuotoja voidaan muuttaa, kysymyksiä voidaan jättää esittämättä sekä uusia, haastattelun kuluessa syntyviä suunnittelemattomia kysymyksiä voidaan esittää tutkittavalle. Puolistrukturoitua haastattelua voidaan käyttää esimerkiksi tutkittaessa jonkin ilmiön merkitystä osallistujille. (Ojasalo ym. 2014, 108.) Strukturoidusta ja puolistrukturoidusta haastatteluista voidaan käyttää myös nimitystä standardoitu ja puolistandardoitu haastattelu (Hirsjärvi & Hurme 2008, 47–48).

Teemahaastattelut ovat tunnetuimpia puolistrukturoituja haastattelumuotoja (Ruusuvuori & Tiittula 2008, 11). Puolistrukturoidut teemahaastattelut sopivat hyvin tilanteisiin, joissa tuotetaan menetelmälle tyypillistä tietoa. Teemahaastattelussa kuljetaan yleisen ja yksityiskohtaisen tiedon välimaastossa eli haas-

tattelijalla on jo jokin käsitys keskustelun teemoista, mutta ei niin yksityiskoh- taista tietoa, että voisi toteuttaa kyselyä. Kysymysten asettelussa kannattaa suosia mahdollisimman avoimia kysymyksiä, dikotomisten eli suljettujen, yh- dellä sanalla vastattavien kysymysten sijaan. Useimmiten puolistrukturoituja haastatteluita käytetään laadullisissa tutkimuksissa. (Kananen 2017, 88–89, 98–99.) Toisinaan teemahaastattelut voivat olla myös kvantitatiivisessa tutki- muksessa käytetty menetelmä taustoittaessa tai tulkittaessa määrällistä tutki- musta (Ojasalo ym. 2014, 108).

5.3 Aineiston analysointi

Aineisto on tutkimusongelman ratkaisua varten kerättyä tietoa, jota käsitellään analyysimenetelmin. Tutkimusongelma, aineistomateriaali ja keruutapa mää- rittelevät soveltuvan analyysimenetelmän. Analyysin tehtävä on järjestää, jä- sentää ja tiivistää aineisto niin, että vain olennainen tieto jää jäljelle. Analyysi on tutkijan tekemää tulkintaa aineistosta. (Kananen 2014, 64–65.)

Haastattelumenetelmässä tilanteen nauhoittaminen auttaa tutkijaa keskitty- mään itse haastatteluun ja antaa mahdollisuuden palata myös jälkeenpäin ti- lanteeseen, jolloin nauhoitus toimii myös muistin tukena tai auttaa tarkista- maan tehtyjä tulkintoja. Onnistunut nauhoitus on ratkaisevassa asemassa haastatteluaineiston käytön kannalta, joten siihen kannattaa valmistautua hy- vin. (Ruusuvuori & Tiittula 2008, 14–15.)

Nauhoitettu haastattelu litteroidaan jälkikäteen eli äänitetty aineisto kirjoitetaan puhtaaksi. Aineisto voidaan litteroida puhe- tai kirjakielen mukaisesti. (Ojasalo ym. 2014, 110.) Kananen (2017, 131–135) täsmentää, että litterointi tarkoittaa yhteismitallistamista, jossa eri aineistomuodot muutetaan samaan muotoon, joka useimmiten on tekstimuoto. Litterointi voidaan suorittaa eri tasoin sana- tarkasta propositiotason litterointiin. Sanatarkka litterointi sisältää tarkimmat huomiot, kuten äänenpainot ja eleet. Yleiskielisessä litteroinnissa muutetaan murre- ja puhekielen osalta kirjakielelle. Propositiotasolla vain sanoma tai ydinsisältö havainnosta kirjataan ylös.

Litteroitu aineisto tiivistetään koodaamalla, jolloin tutkija pyrkii tiivistämään ai- neistoa ymmärrettävämpään ja käsiteltävämpään muotoon. Näistä kootaan

samaa tarkoittavia ja toisiaan yhdistäviä asioita eli koodeja. Koodauskaan ei ole vielä itse analyysi, vaan välivaihe analyysia kohti. Koodauksen jälkeen voidaan aineistosta analysoida löytyneitä säännönmukaisuuksia, teemoja, malleja tai rakenteita. (Kananen 2017, 136–137.)

Ojasalo ym. (2014, 119) puolestaan toteaa laadullisen tutkimuksen analyysin käsittävän kaksi eri vaihetta; pelkistämisen ja tulkinnan. Pelkistäminen on havaintojen yhdistämistä, joka auttaa yhdistämään ilmiöitä. Tiivistämällä tutkimusaineistoa laajempiin luokkiin, aineistoa on helpompi hallita. Aineiston abstrahointi tarkoittaa yleiskäsitteiden muodostamista pelkistämällä. Näin erotetaan tutkimuksen kannalta oleellista tietoa, jotta voidaan muodostaa teoreettista käsitteistöä. (Ojasalo ym. 2014, 140.)

Samaa aineistoa voidaan tarkastella eri näkökulmista eli filttäreillä. Filteri ratkaisee, millaisia asioita aineistosta etsitään ja löydetään. Aineiston sisältöä voidaan analysoida aineistolähtöisesti tai teoriapohjaisesti. Aineistolähtöinen luokittelu perustuu aineistosta löytyneen tekstin luokitteluun, kun taas teoreettisessa luokittelussa apuna ovat teorian luomat käsitteet ja luokittelut, joiden avulla aineistoa pyritään tarkastelemaan. (Kananen 2017, 141.) Luokittelulla tarkoitetaan samaa tarkoittavien käsitteiden yhdistämistä, jolloin ne muodostavat loogisen kokonaisuuden (Kananen 2017, 146).

Dokumenttianalyysissä kirjalliseen muotoon kasatusta tekstistä pyritään tekemään päätelmiä. Se voidaan jakaa kahteen analyysitapaan sisällön analyysiksi sekä sisällön erittelyksi. Sisällönanalyysillä aineisto pyritään järjestämään tiiviiksi, jolloin sen informaatioarvo nousee. Se luo selkeyttä käsiteltävään aineistoon, jonka avulla voidaan tehdä luotettavampia johtopäätöksiä. Sisällön analyysillä pyritään sanalliseen dokumenttien kuvaamiseen, etsien ja tunnistuen tekstin merkityksiä. Sisällön erittely tarkoittaa dokumenttien analyysia, jossa kuvataan määrällisesti tekstin sisältöä. Nämä kaksi tapaa eivät ole toisiaan poissulkevia. Looginen päättely ja tulkinta ovat siis aineiston käsittelyn perusta, jossa aineisto pilkotaan, käsitteellistetään ja kasataan uudelleen toisella tavalla loogiseksi kokonaisuudeksi. (Ojasalo ym. 2014 136–137.)

Aineistoa voidaan käsitellä myös rakentamalla teemakortisto, jossa aineistoa merkitään koodinimillä. Hakemalla aineistosta koodinimiä, pystytään aineistosta hakemaan kaikki samaa teemaa koskevat kohdat. Kvantifiointia puolestaan voidaan käyttää luokittelun jälkeen, jolloin voidaan laskea, kuinka useasti sama asia esiintyy. Tärkeimmät asiat mainitaan yleensä useimmin, joten kvantifiointia hyödyntämällä voidaan laskea esimerkiksi avainsanojen lukumääriä ja niiden tärkeyttä aineistossa. Kvantifiointi tuo laadullisen aineiston tulkintaan hieman erilaista näkökulmaa. (Ojasalo ym. 2014, 142–143.)

Aineistoa analysoitaessa haetaan siis tyypillistä kertomusta, toiminnan logiikkaa, selitystä ilmiölle, samankaltaisuutta tai erilaisuutta, joiden avulla voitaisiin tehdä holistisia eli kokonaisvaltaisia ratkaisuja. Ratkaisun löytämiseksi tarvitaan intuitiota eli tutkijan tulisi nähdä, mitä aineisto viestii. Myös näkökulma vaikuttaa, millaisia asioita aineistosta voidaan löytää. (Kananen 2017, 148–149.) Analysoitaessa tutkija voi käyttää joko induktiivista tai abduktiivista päättelyä. Induktiivisessa päättelyssä aineistokeskeisyys on pääosassa, kun abduktiivisessa päättelyssä tutkijalla on teoreettisia, valmiita ideoita, joita tutkija pyrkii aineiston avulla todentamaan (Hirsjärvi & Hurme 2008, 136). Ojasalo (2014, 143–144) lisää, että tulkintojen lähteenä voi olla myös aiempi teoria tai tutkimus. Itse tulkinnassa tutkija tuo kuitenkin esiin kohdeilmiöstä jotain uutta. Tutkijan kannattaa laatia havainnoista ja osatuloksista synteesejä, jotka kasaavat keskeiset tulokset yhteen ja antavat selkeän perustellun ja pelkistetyn vastauksen tutkimusongelmaan. Johtopäätökset ja kehittämistyön suositukset laaditaan näiden synteiesien pohjalta.

5.4 Tutkimuksen toteuttaminen

Lähestymistavaksi opinnäytetyössä valittiin tapaustutkimus, sillä tarkoituksena oli saada syvälinen ymmärrys juuri Mikkelin VPK ry:n tarpeisiin ja tuottaa tietoa säätiötoiminnasta juuri heidän näkökulmasta. Vapaapalokuntia tukevia säätiöitä on tällä hetkellä Suomessa vain muutama, joten kvantitatiiviset menetelmät eivät olisi toimineet tässä tapauksessa. Laadullinen tutkimusote tuki työtä kirjallisen aineiston kokoamisen ja analysoinnin kautta. Tiedonhankinta toteutettiin haastatteluina ja dokumenttien avulla. Teemahaastattelut valittiin primäärisiksi aineistonhankintakeinoksi, sillä siten haastateltavilta saisi parhaiten teoriaa tukevaa, enemmän käytännönläheistä näkökulmaa ennalta

määritellyistä aiheista. Haastattelujen avulla haettiin avoimia ja laajoja vastauksia. Dokumenttianalyysiä käytettiin sekundääristen, kirjallisten lähteiden kanssa, joita hyödynnettiin taustatietona opinnäytetyössä. Tällaisia aineistoja olivat esimerkiksi Mikkelin VPK ry:n historiikit, vuoden 2020 tilinpäätös ja toimintakertomus sekä haastateltujen vapaapalokuntien www-sivut.

Ensimmäinen puolistrukturoitu haastattelu toteutettiin toimeksiantajan edustajan kanssa kasvotusten opinnäytetyön alkupuolella, jolloin selvitettiin tarkempia tietoja yhdistyksen nykytilasta. Kysymykset oli suunniteltu siten, että vastausten perusteella saisi mahdollisimman hyvän käsityksen toimeksiantajan toiminnasta ja odotuksista opinnäytetyötä kohtaan. Haastattelussa käsiteltiin kolmea teemaa liitteen 1 mukaisesti: yhdistys, varainhankinta sekä säätiö. Haastattelun ensimmäisissä kysymyksissä oli perustietoihin pohjautuvaa tiedonkeruuta opinnäytetyötä varten, jota tarvittiin perehtyessä yhdistyksen nykytilanteeseen. Apua perustietoihin oli saatavilla myös historiikkien kautta.

Itse haastattelu kesti noin 23 minuuttia, ja se nauhoitettiin puhelimen nauhurilla. Haastattelu eteni teemojen ja haastattelurungon mukaisesti, mutta myös lisäkysymyksiä tuli esiin haastattelun aikana. Muutama ennalta suunniteltu kysymys jäi kysymättä, sillä haastateltava vastasi kysymyksiin niin monipuolisesti, että vastauksia ilmeni jo ennen kysymystä. Tilanne eteni rauhallisesti ilman keskeytyksiä. Haastattelun päätyttyä sovittiin vielä opinnäytetyön jatkotoimista.

Nauhoitettu aineisto litteroitiin tekstiksi Word-tekstinkäsittelyohjelmalla. Aineisto muutettiin yleis- eli kirjakieliseksi tekstiksi, jotta sitä olisi helpompi lukea ja analysoida. Purku tapahtui haastattelua seuraavana päivänä. Aineistoa purettiin eri teemojen kautta, kuten säätiön perustamiseen liittyvien kysymysten, talouden nykytoiminnan ja haasteiden kautta. Litteroitua aineistoa käsiteltiin läpi värikoodaamalla kohtia, jotka vastasivat kysymyksiin eri asiasisältöjen perusteella. Aineiston analysointia lähestyttiin teorialähtöisesti, sillä tiedossa oli tietyt sisällöt, joiden mukaan kysymyksetkin oli luotu. Aineistoon merkittiin myös asioita, jotka nousivat haastattelun aikana useammassa kohtaa esiin.

Työn edetessä haastateltiin sekä Verohallinnon edustajaa (liite 2) että kahden muun VPK:n edustajaa (liite 3). Haastattelut toteutettiin helmikuussa 2021

strukturoituina ja kirjallisina välimatkojen sekä vallitsevan koronatilanteen vuoksi. Haastateltaviin oltiin etukäteen puhelimitse yhteydessä, jotta haastattelupyynnöt saatiin toteutettua. Tämän jälkeen kysymykset viimeisteltiin ja lähetettiin sähköpostilla haastateltaville. Kysymykset olivat sekä sähköpostissa että liitteessä erillisenä tiedostona. Näin haastateltava sai vastata helpomaksi kokemallaan tavalla joko suoraan sähköpostiin tai erillisen Word-tiedoston avulla. Vastaukset saapuivat pääsääntöisesti sovitun aikataulun mukaisesti.

Sähköpostitse toteutettujen teemahaastattelujen purku oli nopeampaa, sillä aineisto oli valmiiksi kirjallisena, eli sitä ei tarvinnut litteroida. Toisaalta vastaukset olisivat luultavasti olleet laajempia, mikäli haastattelut olisivat tapahtuneet reaaliaikaisesti esimerkiksi kasvotusten tai puhelimitse. Haastateltavia vapaa-
palokunnissa oli useampia, sillä osa edusti yhdistysten ja osa säätiöiden osuutta. Yksi haastattelu käytiin vapaamuotoisemmin, reilun 17 minuutin pituisena puhelimitse, jolloin pääkohdat vastauksista kirjattiin ylös puhelun aikana.

Suomessa toimii vain muutama vapaapalokunta, jotka ovat perustaneet säätiön yhdistystoiminnan rinnalle. Ensin kontaktoitiin yksi VPK, mutta myöhemmin toiseenkin vapaapalokuntaan päädyttiin ottamaan yhteyttä, sillä siellä säätiötoiminta oli aloitettu myöhemmin. Ajatuksena oli saada näin tuoreempia näkökulmia säätiötoiminnan perustamiseen liittyviin seikkoihin. Koska kysymykset koskivat niin yhdistystä kuin säätiötäkin, oli kysymyksiin vastaajakin yhteensä neljä kappaletta.

Kaikki saadut sähköpostivastaukset siirrettiin yhteen Word-tiedostoon. Nauhoittamattoman puhelun osalta muistiinpanojen pääkohdat kirjoitettiin puhtaaksi muiden vastausten joukkoon. Vastauksia analysoitiin erittelemällä yhdistyksen ja säätiöiden vastaukset eri väreihin, sekä korostamalla näistä pääkohdat. Tutkimuksen kannalta epäolennaiset kohdat poistettiin tiedostosta. Näin aineistosta saatiin pelkistettyä juuri opinnäytetyöhön liittyvät tärkeimmät asiat ja kaikkia samaan kysymykseen kuuluvia vastauksia pystyi tarkastelemaan kerralla. Tämän avulla huomattiin myös nopeasti, olivatko vastaukset samankaltaisia vai erosivatko ne huomattavasti toisistaan. Koska kysymykset oli laadittu teemoittain, myös vastaukset olivat valmiiksi aihealueittain.

Verohallinnon asiantuntija valittiin haastateltavaksi, sillä verotus oli yksi tärkeimmistä teemoista opinnäytetyössä. Verohallinnon kirjalliset ohjeet mielletään usein vaikeasti tulkittaviksi, joten Verohallinnon asiantuntijan haastattelu koettiin hyvin tärkeäksi ja keskeiseksi tukemaan teoriaa ja päätelmiä. Kysymykset jaoteltiin eri teemojen kesken: perustaminen, yleishyödyllisyys, varainhankinta ja verotus. Vastaukset tulivat hyvissä ajoin ja haastateltava oli lisännyt aineistoon myös linkkejä Verohallinnon www-sivuille mahdollisten lisätietojen saavuttamiseksi. Aineistoa analysoitiin korostamalla vastausten pääkohdat. Huomiota kiinnitettiin erityisesti sellaisiin kohtiin, jotka vastasivat tutkimuksen kannalta oleellisiin ja merkityksellisiin seikkoihin. Kohdat, joissa Verohallinnon asiantuntijan vastaukset tukivat kirjoittamaani teoriaa, merkittiin ja kävin läpi linkkien takana olevat www-sivut.

6 TUTKIMUSTEN TULOKSET

Tässä luvussa käydään läpi tutkimuksen tulokset. Tulokset on jaoteltu haastattelujen mukaisesti toimeksiantajan, muiden vapaapalokuntien ja Verohallinnon kesken.

Toimeksiantaja

Ensimmäisessä haastattelussa toimeksiantajan kanssa esiin nousivat haasteet yhdistystoiminnan rahoituksessa ja käytetyissä rahoituslähteissä. Tietoa kaivattiin säätiötoiminnan verottamisesta, säätiötoiminnan tuomista mahdollisuuksista ja pitkäjänteisyydestä. Haastattelusta välittyi nuoriso-osaston tärkeys ja yhdistyksen halu panostaa osastoon, sekä Etelä-Savon pelastuslaitos tärkeänä verkostona lähes kaikessa toiminnassa. Tahtoa toimeksiantajan mukaan löytyisi muun muassa talkootoiminnan laajentamiseen sekä testamenttien kautta vastaanotettaviin varoihin. Nykyistä talkoomäärää yhdistys on joutunut toisinaan rajoittamaan, jottei toiminta muutu innokkaan yhdistyksen eteen tehtävän varainhankinnan vuoksi arvonlisäverovelvolliseksi.

Mahdollisella uudella toimintamallilla, säätiön avulla, toimeksiantaja hakisi kauaskantoisia ratkaisuja jopa vuosikymmenten päähän. Taustalla on luja tahto vahvistaa Mikkelin VPK ry:n pysyvyyttä sekä varallisuuden vahvistamista. Mikkelin VPK ry hakee varallisuuden suunnitelmallista kartuttamista, kuten oman kiinteistön ostamista, jonka avulla yhdistys olisi riippumattomampi

muista tekijöistä. Lisäksi toimeksiantaja pohti, voisiko säätiön avulla jakaa stipendejä, ynnä muita avustuksia, joilla vahvistaa Mikkelin VPK ry:n jäsenistön motivoimista toiminnan parissa.

Mikkelin VPK ry:n toimitilojen tulevaisuuden järjestelyistä ei ole vielä tietoa, sillä tuleva kaavamuutos vie nykyisen toimitilan jossain vaiheessa toisaalle. Haastattelussa ilmeni, että omaan kiinteistöön panostamista on mietitty yhtenä ratkaisuvaihtoehtona. Mikkelin teatterin nykyinen rakennus on alkujaan Mikkelin VPK:n rakennuttama, vuonna 1893 valmistunut asema, jonka Mikkelin kaupunki lunasti muuhun käyttöön vuonna 1974. Toimeksiantajalla on siis historian aikana ollut myös oma kiinteistö käytössään. Haastattelussa tuli esiin myös ajatus oman kiinteistön rakennuttamisesta ja paremmista lähtökohdista sidosryhmien kanssa käytäviin neuvotteluihin, mikäli Mikkelin VPK:lla olisi turvatumpi taloudellinen asema aseteltuna.

Muut vapaapalokunnat

Muiden vapaapalokuntien haastatteluissa ilmeni, että säätiöt on perustettu turvaamaan yhdistysten hankkimaa omaisuutta pidemmällä aikavälillä. Yhdistykset ovat lahjoittaneet omaisuutta tai omaisuuden myynnistä saatua pääomaa perustettaville säätiöille. Säädekirjojen mukaisesti säätiöiden tarkoitus on aluidensa vapaaehtoisen palokuntatoiminnan edistäminen ja tukeminen taloudellisesti. Yhden haastateltavan mukaan säätiö tukeekin merkittävästi yhdistyksen toimintaa, tuo turvaa ja on selkeä kumppani. Säätiön pääomamäärän perusteella yhdistysten toiminnan tukeminen on pienimuotoista, mutta yhdistyksen toiminnan turvaamisen kannalta hyvin tärkeää. Säätiöt jakavat avustuksia ja tukirahoja sääntöjensä mukaisesti, joko hakemusten avulla tai hallituksen omaehtoisten päätösten mukaisesti. Avustuksia tai stipendejä on jaettu esimerkiksi VPK:n kautta pelastusosalalle suuntautuneille ja ammattiin valmistuneille henkilöille.

Vapaapalokuntien haastatteluissa ilmeni, että yhdistyksen ja säätiön varainhankintatavat todellakin ovat erilaisia. Pääosa yhdistyksen tuloista tulee pelastuslaitosten sammutussopimuskorvauksista ja erilaisista avustuksista. Talkootoimintaa harjoitetaan suurimmaksi osaksi kiinteistön ja kaluston kunnossapi-

toa ajatellen, mutta myös pienimuotoista varainkeruuta talkootöihin harrastetaan. Tahtoa suuremmassakin määrin talkootyöhön löytyisi, mutta VPK on kuitenkin harrastuspohjaista, oman ansiotyön lisänä kulkeva elämäntapa, jolloin aikaa ei yksinkertaisesti riitä kaikkeen haluttuun toimintaan.

Säätiöiden varainhankinta on suoraviivaisempaa. Varainhankinta koostuu haastattelujen mukaan pitkälti sijoitustoiminnasta saaduista tuotoista, ja oman kiinteistön omistavilla säätiöillä lisäksi kiinteistökorvauksista. Maksettava kiinteistökorvaus perustuu haastatellun VPK:n tuottamaan ylläpitokustannuslaskelmaan, jolloin se ei kata esimerkiksi tehtäviä korjaustoimenpiteitä. Tällöin itse pääomalle ei saada tuottoa, joten korvausmallina ylläpitokustannuslaskelmaan perustuva korvaus ei ole kovin kannattava pidemmällä tähtäimellä.

Tutkimuksen mukaan kaikki haastatellut yhdistykset ja säätiöt olivat yleishyödyllisiä, eikä verollista toimintaa harjoiteta. Kiinteistön omistavat tahot olivat kiinteistöveron piirissä, mutta huojennusta veroon ei ole haettu.

Verohallinto

Verohallinnon asiantuntijan haastattelu vastasi monipuolisesti yhteisöjen verotukseen. Haastattelussa ilmeni, että säätiön verotus ei eroa yhdistyksen verotuksesta, vaan tärkeämpi nimittäjä on yleishyödyllisyys. Yleishyödyllisen yhteisön verovelvollisuuden säädetyt poikkeuksia löytyy Tuloverolain 22–23 §:ssä. Oikeudellisella muodolla ei siis haastateltavan mukaan ole eroa, mutta huomioitavaa on, että vain yhteisö voi olla yleishyödyllinen toimija, eikä esimerkiksi rekisteröimätön yhdistys ole yhteisö. Haastattelussa selvisi, että yleishyödyllisyys tarkastetaan vuosittain veroilmoituksen yhteydessä. Käytännössä yhteisö ilmoittaa oman näkemyksensä ja Verohallinto arvioi toiminnan yleishyödyllisyyden veroilmoituksen ja sen liitteiden perusteella.

Haastattelussa selvitettiin myös yleishyödyllisen yhteisön tulojen rahastoinnista. Verohallinnon ohjeen mukaan tuloja ei saa rahastoida suhteettoman suurissa määrin, mutta tähän ei ole kuitenkaan olemassa täsmällisiä määriä, vaan tulojen ja menojen suhde voi vaihdella vuosittain. Varoja on käytettävä yleishyödylliseen toimintaan, eikä toiminnan tarkoitus saa olla yritysten kaltaista voitontuottamista.

Haastattelun mukaan yleishyödyllisten toimijoiden on itse selvitettävä talkootyön veronalaisuus ja ilmoitettava verotettavista tuloista Verohallintoon. Haastateltava suosittelee tarkastamaan talkootöitä koskevat yksityiskohtaiset ja ajantasaiset ohjeet Verohallinnon www-sivuilta. Tarvittaessa puhelinpalvelun kautta voi virkailijalta pyytää apua varmistettaessa veronalaisuutta. Luonteeltaan veroton talkootyö on kuitenkin tilapäistä, niin kutsuttua jokamiehentyötä, josta työntekijä ei itse saa korvausta. Haastattelun mukaan pienimuotoisuudelle yleishyödyllisen yhteisön verovapaana varainhankintana ei ole tiettyä euro- tai prosenttimäärää, vaan pienimuotoisuus on käytännössä sellaista toimintaa, joka ei täytä elinkeinotoiminnan tunnusmerkkejä.

Mikäli yhdistyksen rinnalla toimii säätiö, on kyseessä haastateltavan mukaan kaksi erillistä verovelvollista, joilla molemmilla on omassa elinkeinotoiminnassaan 15 000 euron arvonlisäveroraja. Arvonlisäverovelvollisuutta ei synny, vaikka arvonlisäverorajan alle jäävän verollisen toiminnan lisäksi verotonta toimintaa olisi niin paljon, että yhteissumma nousisi yli 15 000 euron.

Haastattelussa selvisi, että yleishyödyllisen yhteisön omistamasta kiinteistöstä saatu tuotto on verovapaata yleishyödyllisen käytön osalta. Myös toiselle yleishyödylliselle toimijalle yleishyödylliseen käyttöön vuokrattuna tulo on verovapaata. Haastateltava muistutti, ettei yleishyödyllisestä käytöstä kuitenkaan useimmiten kerry tuloja, vaan lähinnä menoja. Pelkkä kiinteistön omistaminen ilman toimintaa ei ole yleishyödyllistä toimintaa.

7 JOHTOPÄÄTÖKSET JA TOIMENPIDESUOSITUKSET

Tässä luvussa esitetään tutkimuksen johtopäätökset ja toimenpidesuosituksat teoriaan viitaten. Luvun toisessa alaluvussa käsitellään laadullisen tutkimuksen luotettavuuden teoriaa yleisesti. Viimeisessä alaluvussa arvioidaan toteutetun opinnäytetyön luotettavuutta.

7.1 Johtopäätökset ja toimenpidesuosituksat

Opinnäytetyön tavoitteena oli tuottaa tietoa säätiöiden toiminnasta, pystyisikö säätiön avulla varoja keräämään ja jakamaan järkevämmiin, sekä selvittää

säätiön verotuksen eroavaisuutta yhdistyksen verotukseen. Työn toisena tavoitteena oli, että opinnäytetyön avulla toimeksiantaja voisi tehdä päätöksen säätiön perustamisesta tai perustamatta jättämisestä. Tuloksena johtopäätöksiin on koottu pääkohdat toimeksiantajaa mietityttäen aiheista.

Talkootyön määritelmä verovapauden näkökulmasta ei ole yksiselitteinen. Perinteinen talkootyö ilman korvauksia on verotonta niin talkootyön tekijälle kuin työn teettäjällekkin. Myös sellainen palkaton työ, joka tehdään suoraan yhteisön hyväksi ei ole verotettavaa tuloa eikä muodosta ilmoitusvelvollisuutta. Muunlaisen työn verokohtelu on tapauskohtaisesti ratkaistava Verohallinnon puolelta. Yhdistyksen jäsenet voivat työskennellä yhdistykselle maksettavaa korvausta vastaan, mutta loppujen lopuksi Verohallinto arvioi, onko kyse talkootyöstä, yhdistyksen veronalaisesta elinkeinotoiminnasta vai tilanteesta, jossa henkilö luovuttaa veronalaista työtuloaan yhteisölle. (Suomi.fi 2018.) Verohallinnon (2019b) mukaan palkaton työvoima ei automaattisesti tarkoita verovapaata talkootoimintaa. Talkootyö voidaan katsoa veronlaiseksi elinkeinotoiminnaksi esimerkiksi toiminnan ollessa jatkuvaa, toistuvaa tai sen kilpaillessa yritysten tarjoamien palveluiden kanssa.

Elinkeinotoiminta on verotettavaa tuloa. Verohallinto (2020a) katsoo elinkeinotoiminnan tunnusmerkeiksi esimerkiksi kilpailuolosuhteissa toimimisen, toiminnan säännöllisyyden tai jatkuvuuden, käyvän markkinahinnan käyttämisen tai voiton tavoittelun. Myös toimintaan palkattu henkilökunta, toimintaan liittyvä suuri riski ja vieraan pääoman käyttö viittaavat elinkeinotoimintaan.

Talkootyötä on tehty Mikkelin VPK:ssa varainhankintakeinona, ja sitä yhdistys voi jatkossakin tehdä. Toimeksiantajaa harmitti, että toisinaan yhdistyksen hyväksi tehtävistä talkoopyynnöistä on jouduttu kieltäytymään, jottei toiminta muuttuisi verolliseksi. Tähän helpotusta tuo vuoden 2021 alusta noussut arvonnisäverovelvollisuuden alaraja 10 000 eurosta 15 000 euroon. Mikäli yhdistyksen rinnalla toimisi säätiö, voisi varainhankintaa toteuttaa myös molempien yhteisöjen kautta. Tämän lisäksi toimeksiantaja voi hyödyntää verottoman ja verolliseksi katsotun varainhankinnan yhteismäärää, joka voi siis olla korkeampi, kunhan itse verollinen osuus pysyy alle 15 000 euron arvonnisäverovelvollisuuden rajan alapuolella.

Omaehtoinen varainhankinta on tärkeässä osassa varmistettaessa yhdistyksen toiminnan jatkuvuutta (Väänänen 2014, 126). Mikkelin VPK ry:n tekemän talkootyön osuus nykyisessä rahoituksessa on merkittävä ja tukee siltä osin toiminnan tulevaisuuden turvaamista.

Säätiölain (24.4.2015/487) mukaan perustettavalla säätiöllä on oltava peruspääoma, jonka suuruus on vähintään 50 000 euroa. Perustamiskirjan lisäksi tarvitaan säätiön säännöt, toimintasuunnitelma, talousarvio ja rahoitussuunnitelma kolmelle ensimmäiselle vuodelle. Säätiön perustaminen vaatii siis suhteellisen suurta pääomaa, mutta myös varoja tai riittävää varainhankintaa riippuen säätiömuodosta, jota käytetään itse toimintaan. Säätiön perustamiseen vaadittu peruspääoma ei tarkoita sitä omaisuusmassaa, jolla säätiö tukee tai harjoittaa tarkoituksenmukaista toimintaansa. (Lydman ym. 2018, 316, 326.) Säätiön perustaminen tulisikin suunnitella tarkoin etukäteen, jotta saisi varmistettua riittävän pääoman ja vaaditun rahoitussuunnitelman jo ensimmäisten vuosien ajalle.

Yhteisöjen verotus on monivaiheista eikä voida sanoa suoraan yleistäen tuloveron, arvonlisäveron tai perintä- ja lahjaverotuksen vaikutusta yhteisöön ilman tarkempia kysymyksiä. Niin yhdistyksen kuin säätiönkin verotuksen kannalta yleishyödyllisyys on avainasemassa. Mikäli säätiö täyttää tuloverolaissa määritellyn yleishyödyllisyyden kriteerit, on säätiö verovelvollinen ainoastaan saamastaan elinkeinotulosta sekä kiinteistötulosta. Poikkeuksena kiinteistön yleishyödylliseen tarkoitukseen pohjautuva käyttö. (Lydman ym. 2018, 347; Verohallinto 2020b.) Säätiön verotus ei siis eroa yhdistyksen verotuksesta, vaan nimittävänä tekijänä on yleishyödyllisyys. Yleishyödyllisyyden määrittää yhteisön varsinainen toiminta, joka on verotusta ajatellen tärkeä näkökulma. Itse vapaapalokuntatoiminta on yleishyödyllistä toimintaa, joten myös säätiön toiminta ja säännöt kannattaisi suunnitella niin, että se täyttäisi yleishyödyllisyyden edellytykset.

Verohallinnon (2020b) mukaan jäsenmaksut, osingot, korot ja osakehuoneistojen vuokratulot ovat verovapaita. Yleishyödyllinen yhteisö ei ole verovelvollinen myöskään arvopapereiden luovutusvoitoista tai saamistaan lahjoituksista. (Lydman ym. 2018, 347.) Olemassa olevien, haastateltujen VPK-säätiöiden

varainhankinta koostui pääasiassa sijoitustoiminnasta. Sijoitustoiminta vaikuttaa myös verotuksen kannalta järkevältä varainhankintamuodolta. Toisaalta säätiötä perustettaessa tulisi peruspääoman lisäksi sijoitettavia varoja olla niin paljon, että niiden tuotoilla säätiön sääntöjen mukainen toiminnan tarkoitus saataisiin hoidettua. Säätiön avulla voitaisiin avustuksia tai stipendejä jakaa sääntöjen puitteissa muillekin kuin Mikkelin VPK ry:lle, esimerkiksi Etelä-Savon tai Mikkelin alueen palo- ja pelastusalan ansioituneille toimijoille. Säätiötoiminta koettiin haastatelluissa VPK-yhdistyksissä positiivisena ja merkittävänä yhteistyökuviona.

Kiinteistöjä omistaessa on arvioitava kiinteistön käyttötarkoitus ja tulon muodostuminen. Mikäli kiinteistö on yleishyödyllisessä käytössä, ei kunnalle tarvitse maksaa kiinteistötulon osalta veroa. (Verohallinto 2020a.) Jos toimeksiantajan perustama yleishyödyllinen säätiö omistaisi tulevaisuudessa kiinteistön, joka olisi yhdistyksen käytössä, olisi se kiinteistötulon osalta verovapaata. Säätiön kannattaisi neuvotella Mikkelin kaupungin/Pelastuslaitoksen kanssa kiinteistökorvaus mahdollisimman kattavaksi, esimerkiksi käyttökorvausten lisäksi vuosihuoltojen osalta. Toisaalta, mikäänhän ei estä yhdistystä itseään toteuttamaan esimerkiksi kiinteistön hankintaa, sillä verotus kohtelee yhdistystä ja säätiötä samalla tavoin.

Vaikka opinnäytetyö on tehty Mikkelin VPK ry:lle, heidän tilanteeseensa peilaten, voi työtä osittain hyödyntää myös muut vapaapalokuntayhdistykset, joilla on samankaltaisia suunnitelmia. Mielenkiintoa opinnäytetyön aiheisiin voi löytyä myös sidosryhmiltä, kuten alan liitoilta tai järjestöiltä.

7.2 Laadullisen tutkimuksen luotettavuus

Kanasen (2014, 145) mukaan tutkijan tehtävänä on todistaa johtopäätösten oikeellisuus. Tutkimusten tulosten on oltava luotettavia, eikä luotettavuutta voida saavuttaa suunnitelmattomuudella ja ilman laadun valvontaan satsaamista. Kvantitatiivisessa tutkimuksessa on käytössä vakiintunut luotettavuuden arviointikriteeristö, mutta kvalitatiivisessa tutkimuksessa tutkijan on vain tukeuduttava lähteisiin ja perusteltava luotettavasti. Tieteellisen tutkimuksen yleiset luotettavuusmittarit ovat reliabiliteetti ja validiteetti. Reliabiliteetilla tarkoitetaan

tulosten pysyvyyttä sekä ristiriidattomuutta, kun taas validiteetilla oikeiden asioiden tutkimista ja analysoinnin oikeellisuutta. Pysyvyydellä tarkoitetaan tässä tilannetta, jossa uusittaessa tutkimus, saataisiin samat tutkimustulokset eli toisin sanoen uusintamittaus vahvistaisi tutkimustulokset. (Kananen 2017, 174–176.) Heikkilä (2014, 27) lisää, että tutkimuksen on mitattava sitä, mikä on olutkin selvitettävänä. Tämän vuoksi on tärkeää, että tutkija on asettanut tutkimukselleen täsmälliset tavoitteet. Mikäli mitattavia käsitteitä ei ole määritelty, ei mittaustuloskaan voi olla validi. Jälkeenpäin tarkastelu on vaikeaa, joten huolellinen suunnittelu etukäteen sekä tiedonkeruun suunnitelmallisuus ovat ratkaisevassa asemassa.

Luotettavuustarkastelulla tutkitaan, onko tutkimuksen kaikki vaiheet toteutettu oikein. Tarkastelu sivuaa objektiivisuutta, sillä tutkija itse päättää, ketä tutkitaan eli informantit, mitä kysytään, kuinka aineisto analysoidaan ja tulkitaan. Työn luotettavuutta tulisi suunnitella heti alusta alkaen, esimerkiksi tutkimusasetelman ja ongelman oikein määrittelyllä sekä valitsemalla oikeat tutkimusmenetelmät. Luotettavuustarkastelun edellytys on dokumentaatio, jonka avulla tutkijan ratkaisuja voidaan arvioida. Perustelemalla tehdyt valinnat ja ratkaisut tutkijan uskottavuus lisääntyy. Yleisinä luotettavuuskriteereinä käytetään esimerkiksi vahvistettavuutta, riittävää dokumentaatiota, tulkinnan ristiriidattomuutta, aiempia tutkimuksia sekä saturaatiota eli kylläntymistä. (Kananen 2017, 176.) Objektiivisuus eli puolueettomuus on yksi tärkeä luotettavuuden kriteeri. Tutkimuksen tulokset eivät saa olla riippuvaisia tutkijasta, eivätkä tutkijan henkilökohtaiset vakaumukset saa vaikuttaa tutkimusprosessiin. (Heikkilä 2014, 28–29.) Laadullisessa tutkimuksessa käytettävä oiva luotettavuuden vahvistamiskeino on kylläntyminen. Kylläntymisessä tutkimustulokset alkavat toistaa itseään eikä uutta tutkimustietoa enää synny. (Kananen 2014, 153–154.)

Triangulaatiossa eli kolmiomittauksessa käytetään monimenetelmäistä tutkimusasetelmaa, jossa useita menetelmiä, kuten havainnointia, haastatteluja ja dokumentteja hyödynnetään ratkaisun löytämiseksi. Triangulaatiota voidaan hyödyntää myös tutkimuksen luotettavuuden lisäämiseksi, jolloin pyritään saamaan vahvistusta eri näkökulmista tutkimuksen tulokselle eli tulkinnalle. (Kananen 2014, 120–121.)

Eskolan (1998, luku 2: Eettiset kysymykset) mukaan tutkijan etiikkaa koetellaan useaan otteeseen jokaisen tutkimuksen aikana. Tutkijan on otettava huomioon toiminnassaan eettinen toiminta, kuten tutkimuslupaan liittyvät kysymykset ja tutkimusaineistoon kokoamiseen liittyvät ongelmat. On esimerkiksi muistettava pyytää luvat kaikilta osapuolilta ja ilmoitettava tallennettavista tilanteista. Tutkija voi olla osallisena tutkimusyhteisöön, jolloin on tärkeää kiinnittää huomiota, ettei tutkija vaikuta osallistumisellaan tuloksiin. Erityisesti arkaluonteisia tietoja käsitellessä tutkijan on mietittävä, mitkä tiedot ovat lopulta tarpeellisia ja niin arvokkaita, että voi puuttua tutkittavien yksityisyyteen. Käsiteltäessä tietoja keskiössä ovat anonymiteetti ja luottamuksellisuus. Tutkijan tehtävä on huolehtia ja ottaa huomioon riski, ettei tutkimukseen osallistuvien henkilöllisyys paljastu. Tutkimukseen osallistuminen perustuu vapaaehtoisuuteen, joten se vaatii luottamusta tutkijaa kohtaan.

Tutkimusetiikkaa edistetään Suomessa hyvän tieteellisen käytännön eli HTK-ohjeen avulla. Ohjeiden keskeisiä lähtökohtia ovat esimerkiksi rehellisyys, huolellisuus, tarkkuus ja avoimuus. Tutkimukseen liittyvät luvat huolehditaan ja aineisto tallennetaan asetettujen vaatimusten edellyttämällä tavalla. Ohjeen mukaan tutkijoiden on kunnioitettava muiden tutkijoiden tekemää työtä viittaamalla ja merkitsemällä omassa tutkimuksessaan muiden saavutukset asianmukaisella tavalla. Jokainen tutkija vastaa itse hyvän tieteellisen käytännön noudattamisesta. (Hyvä tieteellinen käytäntö ja sen loukkausepäilyjen käsitteleminen Suomessa 2012, 4–7.)

7.3 Oman työn luotettavuuden arviointi

Opinnäytetyö pyrittiin suunnittelemaan ja toteuttamaan mahdollisimman perusteellisesti. Opinnäytetyön tutkimuksessa käytettiin empirisenä aineistona haastatteluja sekä dokumentteja. Haastateltavien valinnat perusteltiin ja haastateltavaksi lisättiin vielä toinenkin VPK, jotta tutkimuksen tulokset olisivat luotettavampia.

Työssä käytettiin monipuolisesti luotettavia teorialähteitä, jotka tukivat opinnäytetyön laatua. Haastattelut tukivat tehtyjä tulkintoja, mikä lisää työn uskottavuutta. Kylläntymistä alkoi tulla esille haastattelujen tuloksissa. On kuitenkin

kin oletettavaa, että mikäli haastateltavia vapaapalokuntia olisi ollut tutkimuksessa mukana enemmän, olisi vielä joitain uusiakin näkökulmia voinut tulla esille. Tutkimus voitaisiin toistaa, sillä sen toteutus on kuvailtu, mutta haastateltavien vapaapalokuntien valinnasta riippuen, voisi erilaisiakin kokemuksia ja näkemyksiä tulla esiin. Lisäksi on oletettavaa, että mikäli haastattelut olisivat tapahtuneet kasvokkain, olisivat ne olleet runsaampia. Toisaalta, pääkohdat ja tulokset tuskin muuttuisivat riippumatta haastattelutavasta. Aineistoa oli työn laajuuteen nähden tarpeeksi ja aineistonhankintamenetelmät olivat riittäviä, jotta tuloksiin voitiin päätyä. Täydelliseen kylläntymiseen tutkimuksessa ei kuitenkaan päästy.

Eettisyyden näkökulmasta luotettavuutta lisättiin kertomalla haastateltaville tutkimuksen anonymiteetistä, siitä ettei heidän henkilöllisyys paljastu tutkimuksessa sekä vapaaehtoisuudesta osallistumiseen. Tutkimuksen aikana kerätty aineisto on ollut vain tutkijan käytettävissä ja jäljellä oleva tutkimusaineisto tullaan tuhoamaan opinnäytetyön valmistuttua. Työssä on noudatettu hyviä tieteellisiä käytäntöjä. Toimeksiantajana Mikkelin VPK ry oli entuudestaan tuttu aiemman harrastustoiminnan myötä. Hallinnollinen puoli oli kuitenkin erillään varsinaisesta toiminnasta, joten yhdistyksen tunteminen ei vaikuttanut itse tutkimukseen.

Opinnäytetyö luetutettiin toimeksiantajalla sekä haastatellulla Verohallinnon edustajalla. Toimeksiantaja pystyi varmistamaan opinnäytetyön julkisuuden luettuaan työn. Luetuttamalla tutkimuksen tulokset Verohallinnon asiantuntijalla, saatiin työn tuloksiin uskottavuutta ja luotettavuutta. Näin saatiin myös varmistettua, että asiat on ymmärretty ja tulkinnat tehty oikein. Tämä oli tärkeää, sillä haastattelut tehtiin etänä ja kasvokkain tapahtuviin haastatteluihin verraten jäivät sanattomat ilmeet ja eleet tulkitsematta haastattelutilanteesta.

Laadullisen tutkimuksen periaatteisiin nojaten opinnäytetyön tutkimuksen tuloksia ei voida yleistää, vaan ne sopivat Mikkelin VPK ry:n tilanteeseen. Tapaututkimuksen mukaisesti opinnäytetyö ei vie muutosta vielä käytännössä eteenpäin, vaan luo ehdotuksia ja ideoita havaittuun ja tutkittuun ongelmaan liittyen.

8 LOPUKSI

Tämän opinnäytetyön tavoitteena oli tuottaa toimeksiantajalle selkeää, konkreettista tietoa säätiön perustamisesta ja verokohtelusta. Tarkoituksena oli, että työn tuloksena, opinnäytetyön avulla toimeksiantaja voisi tehdä päätöksen, kannattaako heidän perustaa säätiö yhdistystoiminnan rinnalle, vai jatkaa vanhaan malliin ainoastaan yhdistyksenä. Opinnäytetyön lähestymistapana oli tapaustutkimus. Työ rajattiin yhdistysten osalta rekisteröityihin yhdistyksiin ja pois jätettiin yhteisöjen varsinainen toiminta, sijoitustoiminta sekä eläkesäätiöiden, säästöpankkien ja muiden julkisoikeudellisten säätiöiden osuus. Opinnäytetyön tuloksena tuotettiin toimeksiantajalle ymmärrettävää, konkreettista tietoa säätiötoiminnasta päätöksenteon tueksi.

Toimin aikanaan yhteensä noin kymmenen vuoden ajan Mikkelin VPK:n nuorisoseuran ja hälytysosastossa. Valitsin aiheen oman vapaapalokunta- ja hätäkeskushistoriani vuoksi sekä mielenkiinnosta pelastusalaa kohtaan. Taloushallinnon työkokemukseni ja liiketalouden opintojeni perusteella sain yhdistettyä opinnäytetyössä molemmat mielenkiinnon aiheet. Toisaalta opinnoissa keskityttiin enemmän liiketoiminnallisempiin yritysmuotoihin, ei niinkään yhdistys- ja säätiötoimintaan. Omasta harrastushistoriasta oli apua hahmottaessani toimeksiantajan tilannetta, jolloin minun oli helpompi ymmärtää toiminnan piirteitä.

Koin haastattelut avartavina ja hyvin myönteisinä tilanteina, vaikka ne toteutettiinkin pääsääntöisesti sähköisesti. Olin positiivisesti yllättynyt, kuinka haastateltavat lähtivät niin innokkaasti mukaan ja olivat kiinnostuneita työn lopputuloksesta. Sain heiltä arvokasta informaatiota ja toivon, että opinnäytetyöstäni on jollain tapaa hyötyä myös heille. Kokonaisuudessaan koin näin ensikertalaisena opinnäytetyön opettavaisena prosessina, joka avartui pala kerrallaan eteenpäin.

Tutkimuksessa nousi esiin säätiöiden varainhankinta sijoitustoiminnan avulla. Sijoitustoiminta oli rajattu pois opinnäytetyöstäni, joten jatkotutkimusta voisi hyvin tehdä sen osalta. Mikäli säätiö päätettäisiin perustaa, voisi jatkotutkimusta tehdä myös säätiön toiminta- ja rahoitussuunnitelman tuottamisesta.

LÄHTEET

Eskola, J. & Suoranta, J. 1998. Johdatus laadulliseen tutkimukseen. E-kirja. Tampere: Vastapaino. Saatavissa: <https://kaakkuri.finna.fi/> [viitattu 21.2.2021]

Hyvä tieteellinen käytäntö ja sen loukkausepäilyjen käsitteleminen Suomessa. 2012. Tutkimuseettinen neuvottelukunta. PDF-dokumentti. Saatavissa: https://www.tenk.fi/sites/tenk.fi/files/HTK_ohje_2012.pdf [viitattu 21.3.2021].

Kananen, J. 2014. Laadullinen tutkimus opinnäytetyönä: Miten kirjoitan kvalitatiivisen opinnäytetyön vaihe vaiheelta. Jyväskylän ammattikorkeakoulun julkaisuja, 176. Jyväskylä: Jyväskylän ammattikorkeakoulu.

Kananen, J. 2017. Laadullinen tutkimus pro graduna ja opinnäytetyönä. Jyväskylän ammattikorkeakoulun julkaisuja, 234. Jyväskylä: Jyväskylän ammattikorkeakoulu.

Lydman, K. 1995. Yhdistyksen ja säätiön tilinpäätös ja hallinto: Tilinpäätös, konsernitilinpäätös, verotus ja vastuukysymykset sekä tilintarkastus. Helsinki: Tietosanoma.

Lydman, K., Kempainen, S., Laaksonen, L. & Lahti, I. 2018. Yhdistys ja säätiö: Oikeudelliset kysymykset, tilinpäätös, verotus ja hallinto. 2., uudistettu laitos. Helsinki: Tietosanoma.

Mikkelin VPK. 2014a. Toiminta. WWW-dokumentti. Saatavissa: <https://www.mikkelinvpk.fi/toiminta>. [viitattu 24.1.2021].

Mikkelin VPK. 2014b. Yleistä. WWW-dokumentti. Saatavissa: <https://www.mikkelinvpk.fi/yleista>. [viitattu 21.1.2021].

Ojasalo, K., Moilanen, T. & Ritalahti, J. 2014. Kehittämistyön menetelmät: Uudenlaista osaamista liiketoimintaan. 3., uudistettu painos. Helsinki: Sanoma Pro.

Patentti- ja rekisterihallitus PRH 2019a. PRH määrää yhdistyksen purettavaksi. WWW-dokumentti. Päivitetty 19.9.2019. Saatavissa: https://www.prh.fi/fi/yhdistysrekisteri/rekisteroidylle_yhdistykselle/yhdistyksen_lopettaminen/yhdistys_maarataan_purettavaksi.html [viitattu 31.12.2020].

Patentti- ja rekisterihallitus PRH. 2019b. Selvitystila. WWW-dokumentti. Päivitetty 25.3.2019. Saatavissa: <https://www.prh.fi/fi/saatiorekisteri/lopettaminen/selvitystila.html> [viitattu 10.1.2021].

Patentti- ja rekisterihallitus PRH. 2019c. Säätiön nimi ja aputoiminimi. WWW-dokumentti. Päivitetty 25.3.2019. Saatavissa: <https://www.prh.fi/fi/saatiorekisteri/saationnimitaaputoiminimi.html> [viitattu 3.1.2021].

Patentti- ja rekisterihallitus PRH. 2019d. Yhdistys päättää purkamisesta. WWW-dokumentti. Päivitetty 19.9.2019. Saatavissa: https://www.prh.fi/fi/yhdistysrekisteri/rekisteroidylle_yhdistykselle/yhdistyksen_lopettaminen/yhdisty_paattaa_purkamisesta.html [viitattu 31.12.2020].

Patentti- ja rekisterihallitus PRH 2020a. Perustaminen ja rekisteröinti. WWW-dokumentti. Päivitetty 7.10.2020. Saatavissa: https://www.prh.fi/fi/saatiorekisteri/perustaminen_ja_rekisterointi.html [viitattu 3.1.2021].

Patentti- ja rekisterihallitus PRH. 2020b. Valvontamaksu. WWW-dokumentti. Päivitetty 29.5.2020. Saatavissa: <https://www.prh.fi/fi/saatiorekisteri/valvonta/valvontamaksu.html> [viitattu 28.1.2021].

Patentti- ja rekisterihallitus PRH. 2020c. Vuosiselvitys ja valvonta. WWW-dokumentti. Päivitetty 7.10.2020. Saatavissa: <https://www.prh.fi/fi/saatiorekisteri/valvonta.html> [viitattu 9.1.2021].

Patentti- ja rekisterihallitus PRH. 2020d. Yhdistysrekisterin esittely. WWW-dokumentti. Päivitetty 10.12.2019. Saatavissa: https://www.prh.fi/fi/yhdistysrekisteri/yhdistysrekisterin_esittely.html [viitattu 8.12.2020].

Patentti- ja rekisterihallitus PRH. 2020e. Yhdistysten ja uskonnollisten yhdistysten lukumäärä. WWW-dokumentti. Päivitetty 8.10.2020. Saatavissa: <https://www.prh.fi/fi/yhdistysrekisteri/yhdistysrekisterintilastoja/lukumääratyhdistysrekisterissajauskonnollistenyhdyskuntienrekisterissa.html> [viitattu 1.12.2020].

Patentti- ja rekisterihallitus PRH. S.a. Mikä on säätiörekisteri? WWW-dokumentti. Saatavissa: <https://www.prh.fi/fi/saatiorekisteri.html> [viitattu 31.12.2020].

Pieni opas sopimuspalokunnista ja pelastustoimen vapaaehtoistoiminnasta. 2019. Suomen Sopimuspalokuntien Liitto ry. PDF-dokumentti. Saatavissa: https://sspl.fi/images/OPASPANKKI/2019/SSPL_pieni_opas.pdf [viitattu 6.2.2021].

Ruusuvuori, J., Tiittula, L. & Aaltonen, T. 2005. Haastattelu: Tutkimus, tilanteet ja vuorovaikutus. Tampere: Vastapaino.

Suomi.fi. 2018. Talkoiden järjestäminen ja talkootyö. WWW-dokumentti. Päivitetty: 9.2.2018. Saatavissa: <https://www.suomi.fi/kansalaiselle/oikeudet-ja-velvollisuudet/perusoikeudet-ja-vaikuttaminen/opas/vapaaehtoistyö/talkoiden-jarjestaminen-ja-talkootyö> [viitattu 17.12.2020].

Säätiölaki 5.4.1930/109.

Säätiölaki 24.4.2015/487.

Säätiöt ja rahastot. S.a. WWW-dokumentti. Saatavissa: <https://saatiotrahastot.fi/tietoa-saatiosta/> [viitattu 31.12.2020].

Tomperi, S. 2017. Kehittyvä kirjanpitoaito. 16., uudistettu painos. Helsinki: Edita.

Tuloverolaki 30.12.1992/1535.

Verohallinto 2019a. Yleishyödyllisten yhteisöjen ja julkisyhteisöjen vapaaehtoistoiminnan ennakkoperintäkysymykset. WWW-dokumentti. Päivitetty

9.1.2020. Saatavissa: <https://vero.fi/syventavat-vero-ohjeet/ohje-hakusivu/48059/yleishy%C3%B6dyllisten-yhteis%C3%B6jen-ja-julkisyhteis%C3%B6jen-vapaaehtoistoiminnan-ennakkoperint%C3%A4kysymykset3/#2-talkoo--ja-vapaaehtoisty%C3%B6> [viitattu 17.2.2021].

Verohallinto 2019b. Yleishyödyllisten yhteisöjen verotus – usein kysyttyä. WWW-dokumentti. Päivitetty 12.2.2019. Saatavissa: https://www.vero.fi/yritykset-ja-yhteisot/tietoa-yritysverotuksesta/tuloverotus/yhdistys-ja-saatio/yleishyodyllisten_yhteisojen_verotus_u/ [viitattu 17.12.2020].

Verohallinto 2020a. Verotusohje yleishyödyllisille yhteisöille. WWW-dokumentti. Päivitetty: 1.1.2020. Saatavissa: <https://www.vero.fi/syventavat-vero-ohjeet/ohje-hakusivu/47999/verotusohje-yleishy%C3%B6dyllisille-yhteis%C3%B6ille2/> [viitattu 13.12.2020, 10.1.2021].

Verohallinto 2020b. Yleishyödyllisen yhteisön tuloverotus. WWW-dokumentti. Päivitetty: 22.12.2020. Saatavissa: <https://www.vero.fi/yritykset-ja-yhteisot/ilmoittaminen-ja-maksaminen/veroilmoitus/yhdistys-ja-saatio/yleishy%C3%B6dyllisen-yhteis%C3%B6n-tuloverotus/> [viitattu 10.1.2021].

Veronmaksajat 2020. Veromuutoksia 2021. WWW-dokumentti. Päivitetty 17.12.2020. Saatavissa: <https://www.veronmaksajat.fi/Palkka-ja-elake/verotus-2021/#25d9004f> [viitattu 17.12.2020]

Vinnikainen, M. & Perälä, S. 2016. Yhdistyksen ja säätiön tilinpäätösmalli. 11., uudistettu painos. Helsinki: ST-Akatemia Oy.

Väänänen, K. 1979. ”Pojat, tulen poistajat...”. Mikkelin VPK 1879–1979. Mikkeli: Mikkelin Vapaaehtoinen palokunta r.y.

Väänänen, K. 2004. Mikkelin VPK 1979–2004. Mikkeli: Mikkelin Vapaaehtoinen palokunta r.y.

Yhdistyslaki 26.5.1989/503.

Haastattelurunko

Taustatiedot

Mikkelin VPK

Haastateltava henkilö:

Asema/titteli yhdistyksessä:

Jäsenyysaika:

Haastattelu

Toteutus:

Haastattelija:

Ajankohta:

Kesto:

Teemat:

Teema 1:

Yhdistys

Mikä on yhdistyksenne tarkoitus?

Millaisiin asioihin yhdistyksen toiminnassa toivotte muutosta?

Keitä yhdistyksen hallitukseen kuuluu?

Teema 2:

Varainhankinta/Rahoitus

Millaisia varainhankinnan/tulonhankinnan keinoja VPK:lla on tällä hetkellä?

Mistä rahoitus tällä hetkellä koostuu?

Minkä suuruisia kiinteistön ja kaluston huoltokulut ovat vuosittain?

Millaisia kuluja jää yhdistyksen kustannettavaksi?

Teema 3:

Säätiö

Kuinka toivotte säätiön tukevan yhdistyksen toimintaa?

Millaisiin kysymyksiin toivotte opinnäytetyön tuovan vastauksia?

Miten ajattelette varainhankinnan muuttuvan säätiössä?

Haastattelurunko

Taustatiedot

Verohallinto

Nimike:

Työkokemus (alalla):

Haastattelu

Toteutus:

Haastattelija:

Ajankohta:

Teemat:

Teema 1:

Perustaminen

Kuinka säätiön ja yhdistyksen perustaminen pääsääntöisesti eroavat toisistaan?

Teema 2:

Yleishyödyllisyys

Kuinka yleishyödyllisyys vaikuttaa verovelvollisuuteen?

Onko yhdistys- ja säätiömuodon välillä verotuksellista eroa?

Verohallinnon sivuilta: *"Yleishyödyllisyys tarkastetaan verovuosisikohtaisesti todellisen toiminnan sekä sääntöjen perusteella."* Kuinka se käytännössä tapahtuu?

Mikäli vapaapalokunnan säätiöllä olisi oma kiinteistö, vain omassa käytössä, olisiko tämä Verohallinnon näkökulmasta yleishyödylliseen tarkoitukseen pohjautuvaa käyttöä?

Teema 3:**Varainhankinta / Verotus**

”Yleishyödyllinen yhteisö ei saa suhteettoman suuressa määrin rahastoida tulojaan, vaan varoja on käytettävä joka vuosi tarkoituksen mukaisen toiminnan toteuttamiseen.” Mitä tällä käytännössä tarkoitetaan? Millä määritellään ”suhteettoman suuressa määrin”? Prosenttisuhte, pääoman kasvu?

Miten talkootyön verovelvollisuus tarkastetaan?

Jos yhdistyksen rinnalla toimii säätiö, voiko molemmat tehdä verottomasti elinkeinotoimintaa alle 15 000 eurolla vuodessa ilman alv-velvollisuutta?

Pysyykö yleishyödyllinen yhteisö ilman arvonlisäverovelvollisuutta, jos esimerkiksi verotonta varainhankintaa on tehty 10 000 eurolla ja verollista toimintaa 10 000 eurolla vuodessa?

”Yleishyödyllisen yhteisön verovapaana varainhankintana voidaan pitää pienimuotoisten, satunnaisten tai kertaluonteisten talkoiden tekemistä yksityishenkilöille tai yrityksille.” Mikä määrittelee pienimuotoisuuden?

Haastattelurunko

Taustatiedot

VPK / Säätiö

Vastaaajien asema Yhdistyksessä/Säätiössä:

Jäsenmäärä yhdistyksessä:

Säätiön kokoonpano:

Haastattelu

Toteutus:

Haastattelija:

Ajankohta:

Teemat:

Teema 1

Perustaminen/Yleistä

Mikä sai perustamaan säätiön yhdistyksen rinnalle?

Kuinka kokositte peruspääoman säätiöön?

Millainen säätiö on kyseessä? (Toiminnallinen vai pääomasäätiö? Apuraha- vai tukisäätiö?)

Millainen on säädekirjassa mainittu säätiönne tarkoitus?

Miten koette säätiön toiminnan tukevan yhdistystänne?

Teema 2

Varainhankinta

Mitä toimintaa pyöritätte yhdistyksen kautta? Entä säätiön kautta?

Millaista varainhankintaa toiminnan ylläpitämiseksi teette?

Jaatteko apurahoja/stipendejä? Kuinka usein?

Onko teillä oma kiinteistö käytössä? Onko se kokonaan yleishyödyllisessä käytössä?

Saatteko kiinteistön käytöstä korvausta? Mikä on korvauksen peruste (esim. todelliset kulut)?

Teema 3**Verovelvollisuus**

Onko teillä verollista toimintaa?

Maksatteko kiinteistöveroä tai saatteko siitä huojennusta?

Onko verokohtelu samanlaista riippumatta siitä, onko kyse yhdistyksestä vai säätiöstä?